

EN FÖRDJUPAD BILD AV UNGAS INFLYTANDE OCH DELAKTIGHET

UNG IDAG 2024:2

mucf
Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällesfrågor

© Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) 2024

Uppdragsansvarig: Vanessa Sevedag

Webb: www.mucf.se

Omslagsfoton medsols: Vanilla Bear Films/Unsplash,
Thirdman/Pexels, Alexander Suhorucov/Pexels,
Cliff Both/Pexels, Fauxels/Pexels

Övriga foton:

- s. 6 Ivan Samkov/Pexels
- s. 10 Yan Krukau/Pexels
- s. 14 Yuri Arcurs/Mostphotos
- s. 24 Ben Moreland/Unsplash
- s. 31 Flávio Santos/Pexels
- s. 34 Rdne Stock project/Pexels
- s. 36 Diva Plavalaguna/Pexels
- s. 40 Marlene Leppänen/ Pexels
- s. 42 Liza Summer/Pexels
- s. 49 Dave Goudreau/Unsplash
- s. 52 Charlotte May/Pexels

EN FÖRDJUPAD BILD AV
**UNGAS INFLYTANDE
OCH DELAKTIGHET**

UNG IDAG 2024:2

Förord

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har i uppdrag av regeringen att följa upp målet för ungdomspolitik, att alla unga ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Denna rapport är en del i detta uppdrag.

Många unga i Sverige har goda levnadsvillkor och kan på olika sätt påverka samhällsutvecklingen. 83 procent unga röstade i 2022 års riksdagsval och en majoritet har deltagit i någon politisk aktivitet. Samtidigt har valdeltagandet i valet 2022 minskat för första gången på decennier. Minskningen i valdeltagandet beror på en stor minskning i valdeltagande bland unga med utländsk bakgrund. Valdeltagandet är även betydligt lägre i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar. Det är också tydligt att det finns skillnader i politisk delaktighet mellan unga beroende på kön och mellan unga som bor i områden med olika socioekonomiska förutsättningar. Killar och unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar uppger exempelvis i högre grad än tjejer och unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar att de aldrig skulle delta i någon politisk aktivitet och de röstar i lägre utsträckning. Det finns också en stor andel unga, oavsett kön och bostadsområdets socioekonomiska förutsättningar, som inte känner sig inkluderade i kommunen där de bor eller tror att de behövs i det svenska samhället.

Att alla unga har goda och jämlika förutsättningar till inflytande över samhällsutvecklingen är viktigt för tilltron till demokratin. Stora skillnader i inflytande riskerar att skada demokratins legitimitet. Det är därför viktigt att främja ungas förutsättningar till inflytande och delaktighet, särskilt bland grupper av unga som idag är mindre delaktiga och därmed har mindre inflytande över samhällsutvecklingen. Arbetet med denna rapport har genomförts av Vanessa Sevedag (uppdragsansvarig) och Christoffer Åkesson på avdelningen för utredning.

Lena Nyberg

Generaldirektör

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Innehåll

Sammanfattning	8
1 Inledning	11
Syfte	11
Undersökningens genomförande och redovisning	11
2 Ungas deltagande i val	15
Ungas valdeltagande	15
Unga som kandiderar till valda församlingar	21
3 Ungas politiska deltagande	25
Ungas intresse och engagemang för politik och samhällsfrågor	25
Ungas deltagande i politiska aktiviteter	27
4 Ungas upplevda delaktighet och inkludering i samhället	35
Ungas förtroende för andra och de som bestämmer	35
Ungas upplevelse av inflytande och inkludering	38
5 Avslutande diskussion	43
Ungas valdeltagande minskar och skillnader mellan grupper är stor och har ökat	43
Samhällsengagemanget högt bland unga, men resulterar inte i politiskt inflytande	45
Många unga känner låg tillit och bristande delaktighet	47
Skolan och det politiska systemet viktigt för att främja ungas demokratiska deltagande	48
6 Referenser	50
Bilaga 1 Nationella ungdomsenkäten	53
Bilaga 2 Frågor i Nationella ungdomsenkäten	54

Sammanfattning

Regeringens ungdomspolitiska mål är att alla unga ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen (regeringens proposition 2013/14:191). Den här rapporten är en del i MUCF:s arbete med att följa hur ungas levnadsvillkor utvecklas gentemot detta mål. Rapportens syfte är att ge en fördjupande bild av ungas delaktighet och inflytande över samhällsutvecklingen och lyfta skillnader mellan killar och tjejer och unga som bor i områden med olika socioekonomiska förutsättningar. Nedan redovisas de huvudsakliga slutsatserna i rapportens olika kapitel.

Kapitlet om ungas deltagande i val visar att:

- För första gången sedan 2002 minskade valdeltagandet 2022 bland unga i val till riksdag, region- och kommunfullmäktige.
- Valdeltagandet har framför allt minskat bland unga med utländsk bakgrund, där valdeltagandet minskat med 10 procentenheter.
- Tjejer har något högre valdeltagande än killar i val till riksdag, region- och kommunfullmäktige.
- Unga med utländsk bakgrund har betydligt lägre valdeltagande än unga med svensk bakgrund.
- Ungas valdeltagande är högre ju bättre socioekonomiska förutsättningar som finns i området där de bor. Det är stor skillnad i valdeltagandet mellan unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar och unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar.
- Det finns skillnader mellan ungas valdeltagande i olika kommuner. I kommunen med högst valdeltagande bland unga röstar 93 procent av unga, jämfört med 68 procent i kommunen med lägst valdeltagande.
- Unga är underrepresenterade bland förtroendevalda i kommun-, regionfullmäktige och i riksdagen. Andelen unga har minskat bland förtroendevalda sedan 2014 och tjejer är mer underrepresenterade än killar.

Kapitlet om *ungas politiska deltagande* visar att:

- 62 procent av unga är intresserade av samhällsfrågor och 43 procent av politik.
- Tjejer är i högre utsträckning intresserade av samhällsfrågor och killar är i högre utsträckning intresserade av politik.
- Intresset för samhällsfrågor och politik är lägre bland unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar än områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar.
- 9 procent av unga uppger att de aldrig kan tänka sig att ägna sig åt någon politisk aktivitet.
- Tjejer ägnar sig i högre utsträckning åt politiska aktiviteter än killar och det är vanligare att killar aldrig kan tänka sig att göra någon politisk aktivitet.
- Unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar uppger i högre utsträckning att de aldrig kan tänka sig att göra någon politisk aktivitet jämfört med unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar.
- Tjejer är i högre utsträckning medlemmar i någon organisation som jobbar för miljö, djur eller klimat eller en organisation som arbetar för en övrig samhällsfråga jämfört med killar. Det finns ingen skillnad i andelen som är medlem i ett politiskt parti, varken mellan killar och tjejer eller olika socioekonomiska bostadstyper.

Kapitlet om *ungas upplevda delaktighet och inkludering i samhället* visar att:

- De allra flesta unga känner sig hemma i Sverige, men unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar känner sig i lägre grad hemma i Sverige.
- Hälften av unga tror att det går att lita på andra och att de flesta är rättvisa och inte försöker utnyttja en.
- Tjejer och unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar tror i lägre utsträckning att de flesta är rättvisa och att det går att lita på andra jämfört med killar och unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar.
- En minoritet bland unga tror att de som bestämmer lyssnar och bryr sig om människors åsikter och förslag och bara hälften tror att det finns stora möjligheter för vanliga människor att föra fram sina åsikter och förslag.
- Unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar tror i högre utsträckning att det finns stora möjligheter att föra fram åsikter än unga i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar.
- Hälften av unga oavsett kön och socioekonomisk områdestyp tror inte att de behövs i det svenska samhället.
- Det är vanligt att unga som vill vara med och påverka i kommunen där de bor inte vet var de ska vända sig.
- Det har inte skett någon förändring i ungas upplevda inkludering i samhället sedan 2018.

1

Inledning

Syfte

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har i uppdrag att följa hur ungas levnadsvillkor utvecklas gentemot det ungdomspolitiska målet. Det görs på flera olika sätt inom ramen för myndighetens ungdomspolitiska uppföljningssystem. Bland annat redovisar och följer myndigheten statistik som indikatorer för ungas levnadsvillkor, vilka kompletteras med en årlig rapport. Rapporten publiceras i två delar, där detta är den ena.

I den här rapporten vill MUCF ge en fördjupande bild av hur ungas delaktighet och inflytande ser ut idag. Myndigheten vill lyfta fram skillnader i levnadsvillkor mellan unga killar och tjejer och mellan unga boende i områden med olika socioekonomiska förutsättningar samt peka på fokusområden för att det ungdomspolitiska målet ska nås. Myndigheten har också tagit fram en rapport som ger en översiktlig bild av ungas levnadsvillkor (MUCF 2024).

Unga är inte en homogen grupp. Den innefattar individer som alla kan ha vitt skilda möjligheter, förutsättningar och utmaningar. Det finns flera andra perspektiv som är relevanta att använda vid analyser av ungas inflytande och delaktighet. Det är sedan tidigare känt att tjejer, unga med svensk bakgrund, unga med högutbildade föräldrar, unga som bor i storstad samt unga hbtq-personer i högre utsträckning än andra unga har ett högt samhällsengagemang (MUCF 2021). Tidigare forskning pekar också på att socioekonomi är viktigt för att förstå mönster i ungas politiska deltagande och samhällsengagemang (Forte 2022, se även MUCF 2020). Det är därför relevant att ta fram kunskap om hur samhällsengagemanget ser ut bland unga med olika socioekonomiska förutsättningar.

Undersökningens genomförande och redovisning

Rapporten bygger på resultat från MUCF:s nationella ungdomsenkät samt valstatistik från Statistiska centralbyrån (SCB).

Valstatistiken innehåller dels uppgifter om valdeltagande i val till kommunfullmäktige, regionfullmäktige och riksdag, dels uppgifter om nominerade och valda till kommun- och regionfullmäktige och riksdag. Valstatistiken är totalundersökningar sedan 2018. Resultaten speglar alltså hur det ser ut för hela gruppen unga i Sverige.

Nationella ungdomsenkäten innehåller flera frågor om ungas deltagande i politiska aktiviteter, intresse för samhällsfrågor och politik och upplevelser av inkludering och delaktighet i samhället. Den nationella ungdomsenkäten är en återkommande enkätundersökning som har gått ut till unga i åldersgruppen 16–25 år ungefär vart tredje år sedan 2004. Den senaste undersökningen

genomfördes våren 2021, då enkäter skickades ut till ett obundet slumpmässigt urval av 12 000 unga. Svarefrekvensen för undersökningen var cirka 50 procent. Resultaten från undersökningen är generaliserbara till gruppen unga i stort. En mer utförlig beskrivning av enkäten och undersökningens genomförande finns i bilaga 1. En beskrivning av de frågor i nationella ungdomsenkäten som ingår finns i bilaga 2. På [MUCF:s webbplats](#) finns en separat tabellbilaga med alla resultat som framkommer i rapporten (bilaga 3).

Begrepp och resultatredovisning i rapporten

Resultat från urvalsundersökningen nationella ungdomsenkäten som visar på skillnader mellan olika grupper av unga eller över tid diskuteras enbart i löptext om skillnaderna är statistiskt säkerställda. I figurerna förekommer både resultat där skillnaden mellan olika grupper av unga är statistiskt säkerställd och resultat där det inte finns en statistiskt säkerställd skillnad mellan hur olika grupper svarat.

På grund av att andelen unga som tillhör olika undergrupper inte är lika fördelade mellan de områdestyper som används för att undersöka socioekonomiska skillnader är det svårt att göra intersektionella analyser, exempelvis på både kön och socioekonomi. Det beror på att ett litet urval innebär större osäkerhet i skattningarna. En större felmarginal medför att skillnaderna behöver vara stora för att de ska vara statistiskt säkerställda.

Det ungdomspolitiska målet omfattar unga i åldern 13–25 år. Beroende på vilken källa som används kan åldersintervallet som omfattas skilja sig åt. Detta anges i diagram respektive löptext. För ungas valdeltagande finns även möjlighet att göra jämförelser mellan unga och en äldre jämförelsegrupp och mellan unga i olika kommuner och län.

Läsanvisningar

Rapporten är indelad i fem kapitel.

- **I kapitel ett** beskrivs bakgrunden till rapporten, hur den är upplagd och hur olika begrepp definieras. Den innehåller även en kort beskrivning av metoden.
- **I kapitel två** ges en beskrivning av ungas valdeltagande i kommun-, region- fullmäktigeval samt riksdagsval 2022 samt en jämförelse mellan grupper och utveckling över tid. Även unga i valda församlingar beskrivs.
- **I kapitel tre** lyfts ungas deltagande i politiska aktiviteter.
- **I kapitel fyra** beskrivs ungas upplevelse av inkludering i samhället och möjligheterna till delaktighet och inflytande för dem själva och människor i allmänhet.
- **I kapitel fem** ges en sammanfattande diskussion av ungas delaktighet och inflytande över samhällsutvecklingen.

I alla avsnitt redovisas resultaten först för hela gruppen unga, därefter uppdelat på kön. Sedan redovisas resultaten uppdelat på unga boende i områden med olika socioekonomiska förutsättningar. I kapitel två redovisas även resultatet uppdelat på unga med svensk respektive utländsk bakgrund.

Definitioner för olika grupper av unga i rapporten

Tjej/Kille

När resultatet redovisas uppdelat på kön används begreppen tjejer och killar. Med tjejer och killar avses antingen juridiskt kön, eller det kön som unga själva har identifierat att de har. Båda sätten att identifiera kön förekommer i denna rapport, vilket beror på att indikatorerna som används kommer från olika källor, och kan ha sin grund i exempelvis både registerdata och enkätundersökningar.

Unga boende i områden med olika socioekonomiska förutsättningar

I rapporten delas resultatet upp efter vilken områdestyp de unga bor i. Områdestyper är en indelning av regionala statistikområden (REgSO) utifrån ett socioekonomiskt index. Det finns fem områdestyper i indelningen:

- Områdestyp 1 – områden med stora socioekonomiska utmaningar
- Områdestyp 2 – områden med socioekonomiska utmaningar
- Områdestyp 3 – socioekonomiskt blandade områden
- Områdestyp 4 – områden med goda socioekonomiska förutsättningar
- Områdestyp 5 – områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar

Generellt finns områdestyperna 1–5 i eller nära städer, medan glesbygdsområden består av områdestyp 3 och 4. En karta över områdesindelningen och fördelningen av områdestyper finns på Boverkets hemsida: Ojämlighetsindex och områdestyper – [Segregationsbarometern](https://www.boverket.se/om-ogjamlighet) (boverket.se).

Unga med utländsk eller svensk bakgrund

Svensk bakgrund har personer som är födda i Sverige med minst en förälder som är inrikes född. Utländsk bakgrund har personer som är utrikes födda eller inrikes födda med två utrikes födda föräldrar.

2

Ungas deltagande i val

I det här kapitlet beskrivs ungas valdeltagande och hur det har utvecklats över tid. Här beskrivs också hur valdeltagandet varierar beroende på kön¹, socioekonomisk områdestyp och utländsk respektive svensk bakgrund.

Kapitlet visar att:

- För första gången sedan 2002 minskade valdeltagandet 2022 bland unga i val till riksdag, region- och kommunfullmäktige.
- Valdeltagandet har framför allt minskat bland unga med utländsk bakgrund, där valdeltagandet minskat med 10 procentenheter.
- Tjejer har något högre valdeltagande än killar i val till riksdag, region- och kommunfullmäktige.
- Unga med utländsk bakgrund har betydligt lägre valdeltagande än unga med svensk bakgrund.
- Ungas valdeltagande är högre ju bättre socioekonomiska förutsättningar som finns i området där de bor. Det är stor skillnad i valdeltagandet mellan unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar och unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar.
- Det finns skillnader mellan ungas valdeltagande i olika kommuner. I kommunen med högst valdeltagande bland unga röstar 93 procent, jämfört med 68 procent i kommunen med lägst valdeltagande.
- Unga är underrepresenterade bland förtroendevalda i kommun-, regionfullmäktige och i riksdagen. Andelen unga har minskat bland förtroendevalda sedan 2014 och tjejer är mer underrepresenterade än killar.

Ungas valdeltagande

Ungas valdeltagande i Sverige är relativt högt i internationell jämförelse, men har länge varit lägre än vuxna i åldern 30–64 år. En tidigare rapport från MUCF visar också att det i tidigare val funnits skillnader i deltagande mellan olika socioekonomiska områdestyper och mellan killar och tjejer (MUCF 2020).

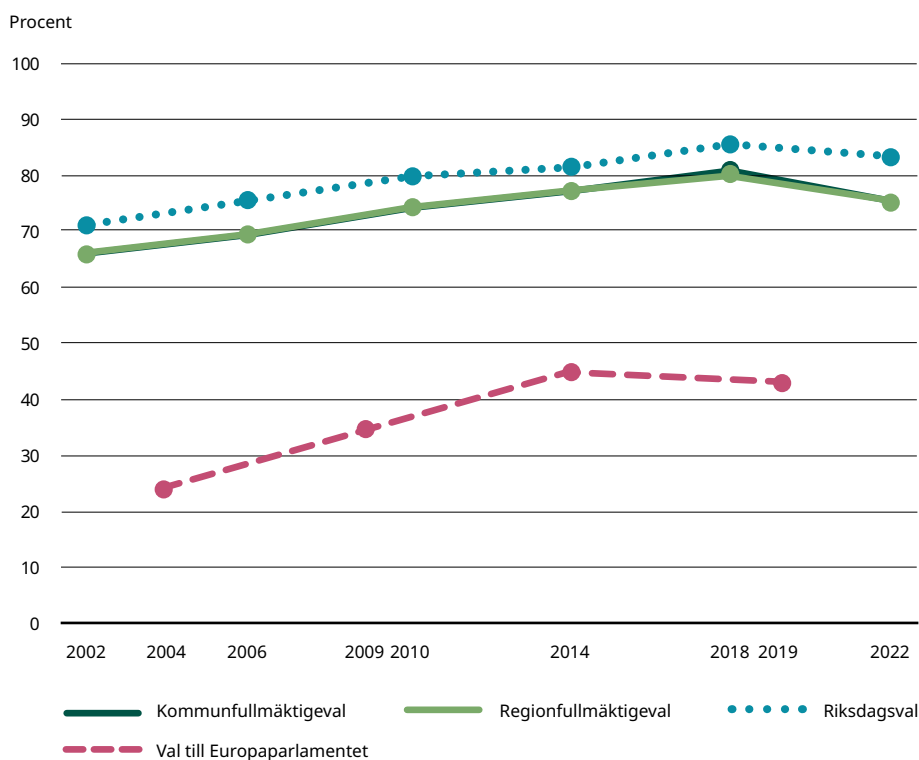
Ett högt och jämlikt valdeltagande bland unga är viktigt av flera skäl. Dels är röstandet ett viktigt verktyg för unga att vara med och påverka samhällsutvecklingen, dels bidrar ett högt valdeltagande till demokratins legitimitet. Tidigare forskning har pekat på att ett högt valdeltagande också bidrar till ökad jämlikhet i valdeltagandet. Det vill säga att om valdeltagandet generellt är högt i befolkningen tenderar skillnaderna mellan olika grupper i befolkningen att vara mindre. Ett högt valdeltagande kan då alltså bidra till ökad jämlikhet i

¹I detta kapitel avses juridiskt kön.

valdeltagande och därmed bidra till att minska skillnader i demokratisk delaktighet (Öhrvall 2018). Att en hög andel unga röstar kan möjligen också bidra till ett högt valdeltagande i befolkningen på sikt, eftersom en del studier pekar på att valdeltagande under de första val personen får rösta i är vanebildande (Cravens 2020, Aldrich, Montgomery & Wood 2011, Cutts, Fieldhouse & John 2009, Coppock & Green 2016). En svensk studie har dock visat att förstagångsväljares ålder påverkar benägenheten att rösta (Öhrvall 2018).

Ungas valdeltagande minskar för första gången på 20 år

Ungas valdeltagande till riksdagen ökade från 71 till 86 procent mellan 2002 och 2018. Valdeltagandet till kommun- och regionfullmäktige har haft samma utveckling men gått från 66 till 80 respektive 81 procent. Under 2022 minskade valdeltagandet bland unga till 83 procent i val till riksdagen och 76 procent i val till kommunfullmäktige respektive regionfullmäktige. En minskning i valdeltagandet i alla val skedde också i hela den röstberättigade befolkningen. I riksdagsvalet minskade valdeltagandet i befolkningen från 87 procent 2018 till 84 procent 2022 (SCB 2023a).

Figur 2.1 Andel unga 18-24 år som röstat i val till kommun-, regionfullmäktige och riksdag, år 2002-2022, samt i valet till Europaparlamentet, år 2004-2019. Procent.

Not: Andel unga som röstat i valet till kommunfullmäktige samt valet till regionfullmäktige är identiska under perioden, med undantag för år 2018 då en procent fler röstade i kommunfullmäktigevalet, därav kan det i figuren se ut som valet till kommunfullmäktige inte är redovisat.

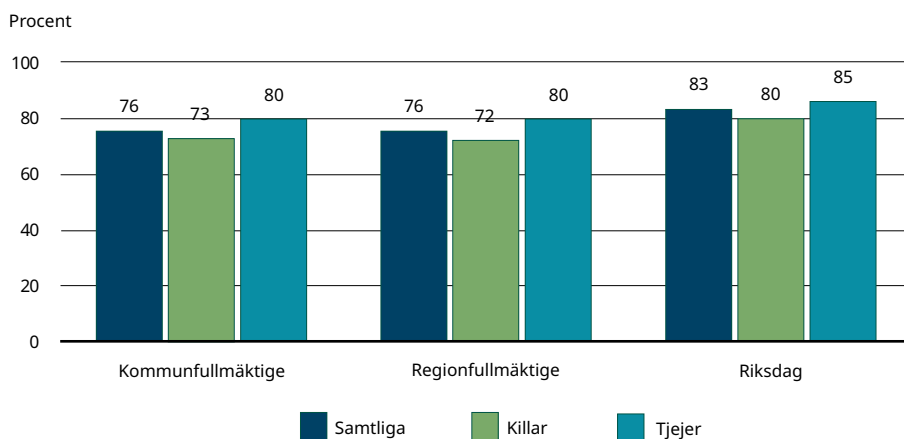
Källa: SCB, valstatistik.

Unga röstar i lägre grad än vuxna i åldern 30–64 år i val till riksdag, region- och kommunfullmäktige. Däremot röstar unga 18–24 år i högre grad än vuxna i åldern 25–29 år. Valdeltagandet i riksdagsvalet är 83 procent bland unga i åldern 18–24 år jämfört med 82 procent i åldersgruppen 25–29 år och 87 procent bland vuxna 30–64 år.

Lägre valdeltagande bland killar än tjejer

I val på alla nivåer är valdeltagandet högre bland tjejer jämfört med killar och så har det sett ut hela perioden 2002 till 2022. År 2022 röstade 85 procent av tjejerna och 80 procent av killarna i val till riksdagen. Skillnaden mellan killar och tjejers valdeltagande finns både bland unga med svensk och utländsk bakgrund och mellan områden med olika socioekonomiska förutsättningar.

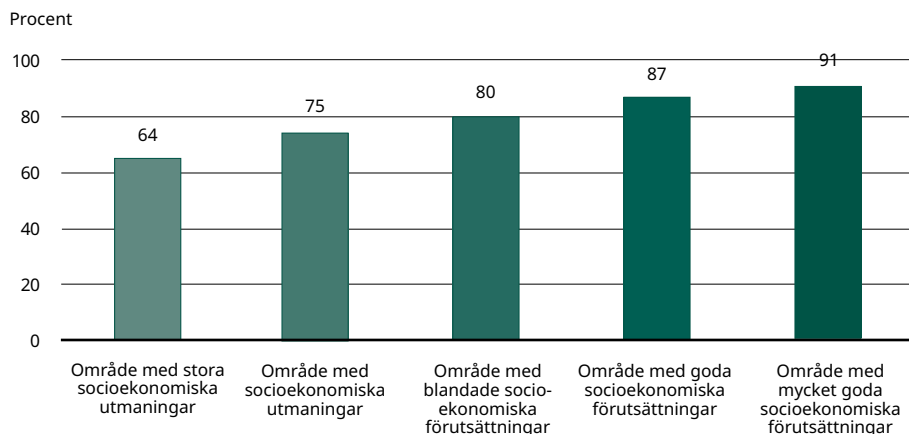
Figur 2.2 Andel unga 18–24 år som röstat i val till kommun-, regionfullmäktige och riksdag, efter kön, år 2022. Procent.

Källa: SCB, valstatistik.

Lägre valdeltagande bland unga i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar

Ungas valdeltagande hänger samman med i vilken typ av bostadsområde de bor i och skillnaderna är betydligt större jämfört med skillnaden mellan killar och tjejer. Unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar röstar i lägst utsträckning medan unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar röstar i högst utsträckning.

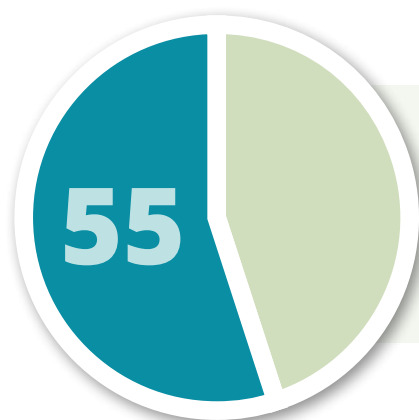
Det finns även stora skillnader i valdeltagande mellan unga med svensk respektive utländsk bakgrund. Bara 64 procent av unga med utländsk bakgrund röstade i riksdagsvalet 2022, jämfört med 89 procent bland unga med svensk bakgrund. Unga med utländsk bakgrund och unga med svensk bakgrund följer samma mönster gällande socioekonomi, där valdeltagandet ökar för varje områdestyps bättre socioekonomiska förutsättningar. Men i samtliga områdestyper har unga med utländsk bakgrund lägre valdeltagande än unga med svensk bakgrund.

Figur 2.3 Andel unga 18–24 år som röstat i val till riksdagen, efter socioekonomisk områdestyp, år 2022. Procent.

Källa: SCB, valstatistik.

Oavsett vilken områdestyp unga bor i är därmed valdeltagandet lägre bland unga med utländsk bakgrund jämfört med unga med svensk bakgrund. Och för både unga med svensk och utländsk bakgrund är valdeltagandet lägre i områdestyper med sämre socioekonomiska förutsättningar än områden med bättre förutsättningar. Som konstaterats tidigare gäller detta även med koppling till kön. Det vill säga, killar med utländsk bakgrund i områden med stora socioekonomiska utmaningar röstar i lägst utsträckning, medan tjejer med svensk bakgrund i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar röstar i högst utsträckning. Som framkommer av tabell 1 är skillnaderna mellan killar och tjejer större bland unga med utländsk bakgrund jämfört med unga med svensk bakgrund. Den procentuella skillnaden mellan unga med svensk respektive utländsk bakgrund är också mindre i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar än i andra områden.

55% av killar med utländsk bakgrund i områden med socioekonomiska utmaningar röstade i riksdagsvalet 2022.

Tabell 2.1 Andel unga 18–24 år som röstar i val till riksdag, efter kön, bakgrund och socioekonomiskt område, år 2022. Procent.

Område	Tjejer			Killar			Samtliga unga
	Svensk bakgrund	Utländsk bakgrund	Samtliga tjejer	Svensk bakgrund	Utländsk bakgrund	Samtliga killar	
Område med stora socioekonomiska utmaningar	82	62	68	76	55	61	64
Område med socioekonomiska utmaningar	87	64	78	82	55	71	75
Område med blandad socioekonomi	89	67	83	84	59	77	80
Område med goda socioekonomiska förutsättningar	92	73	89	88	64	84	87
Område med mycket goda socioekonomiska förutsättningar	94	79	92	91	73	89	91
Samtliga unga	91	68	85	87	59	80	83

Stor minskning i valdeltagande bland unga med utländsk bakgrund

Trenden med ett allt högre valdeltagande bland unga bröts i 2022 års val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige. Men minskningen i valdeltagande är inte jämnt fördelad bland unga. Bland tjejer med svensk bakgrund minskade valdeltagandet med 0,7 procentenheter i riksdagsvalet 2022 och bland killar med svensk bakgrund ökade valdeltagandet med 0,6 procentenheter jämfört med 2018. Bland killar och tjejer med utländsk bakgrund har det däremot skett en tydlig minskning i valdeltagande mellan 2018 och 2022. För hela gruppen unga med utländsk bakgrund minskade valdeltagandet med 10 procentenheter. Bland tjejer med utländsk bakgrund minskade valdeltagandet i val till riksdagen med 10 procentenheter, bland killar med utländsk bakgrund var minskningen 11 procentenheter.

Stora skillnader i valdeltagandet mellan kommuner

Det finns också skillnader i valdeltagande mellan kommuner och län. Det skiljer 25 procentenheter mellan kommunen med högst respektive lägst valdeltagande bland unga. I Lomma kommun är valdeltagandet bland unga 93 procent, jämfört med 68 procent i Haparanda.

Tabell 2.2 Andel unga 18–24 år som röstar i val till riksdagen i kommunerna med högst valdeltagande bland unga, efter kön, år 2022. Procent.

Kommun	Totalt	Killar	Tjejer
Lomma	93	92	94
Lund	92	89	94
Öckerö	92	90	94
Hammarö	91	90	92
Danderyd	91	90	93

Tabell 2.3 Andel unga 18–24 år som röstar i val till riksdagen i kommunerna med lägst valdeltagande bland unga, efter kön, år 2022. Procent.

Kommun	Totalt	Killar	Tjejer
Dorotea	72	63	80
Ljusnarsberg	71	69	73
Botkyrka	71	68	74
Södertälje	69	68	71
Haparanda	68	63	75

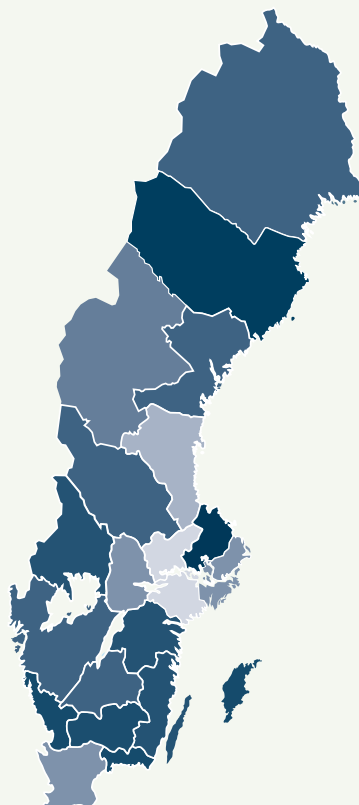
Flera kommuner i södra Sverige återfinns bland kommuner med högst valdeltagande bland unga, medan flera kommuner i norra Sverige återfinns bland kommunerna med lägst valdeltagande. Det finns också en skillnad mellan kommunerna med högst och lägst valdeltagande gällande områdestyper som finns i kommunen. De kommuner som ligger i topp har samtliga områden i kommunen med goda eller mycket goda socioekonomiska förutsättningar. Detta medan alla kommuner med lägst valdeltagande, utom Haparanda, har områden med socioekonomiska utmaningar i kommunen.

På länsnivå har det i tidigare val funnits ett mönster att unga i länen i norra Sverige röstar i lägre utsträckning än unga i länen i södra Sverige. I samband med valet 2022 finns inte längre denna trend på länsnivå. Bland länen med högst valdeltagande finns län i södra, mellersta och norra Sverige och bland de med lägst valdeltagande finns län i mellersta och norra Sverige.

Valdeltagande bland unga i valet till riksdagen 2022, uppdelat på län.

1. Uppsala län	86%
2. Västerbottens län	85%
3. Blekinge län	85%
4. Gotlands län	85%
4. Hallands län	85%
6. Kronobergs län	84%
7. Värmlands län	84%
8. Kalmar län	84%
8. Norrbottens län	84%
10. Östergötlands län	84%
11. Jönköpings län	83%
12. Dalarnas län	83%
13. Västernorrlands län	83%
13. Västra Götalands län	83%
15. Jämtlands län	82%
16. Stockholms län	82%
17. Örebro län	82%
18. Skåne län	82%
19. Gävleborgs län	80%
20. Södermanlands län	79%
21. Västmanlands län	79%

Unga som kandiderar till valda församlingar

I den ungdomspolitiska skrivelsen tydliggörs att en del i målsättningen om ungas inflytande är att unga ska vara representerade i folkvalda församlingar och att ungas deltagande i församlingarna är avgörande för en livskraftig demokrati.

Unga, 18–24 år, utgjorde knappt 10 procent av den vuxna befolkningen 2022. Detta kan användas som jämförelsepunkt för hur stor andelen unga bör vara i de folkvalda församlingarna för att nå ungdomspolitikens målsättning om att unga ska vara representerade.

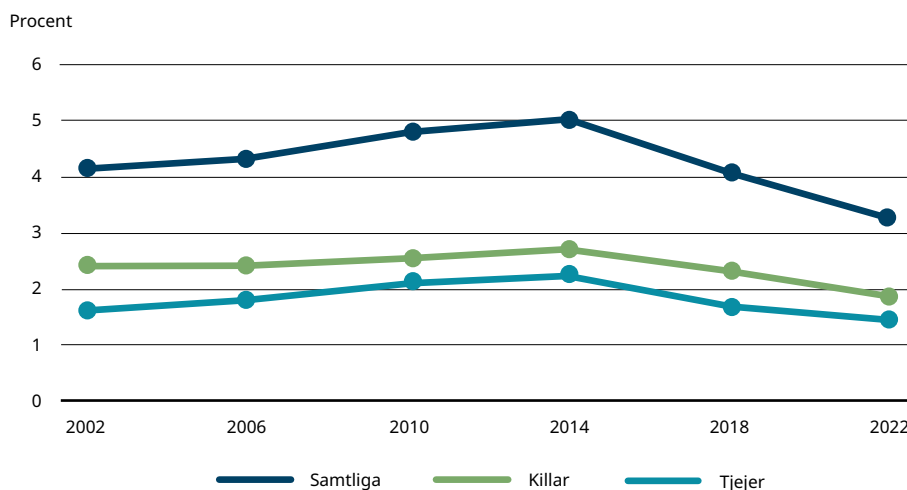
Unga är underrepresenterade i valda församlingar

Sammantaget kan konstateras att unga är klart underrepresenterade bland förtroendevalda i kommun- och regionfullmäktige samt i riksdagen under hela perioden 2002 till 2022. Fram till och med 2014 skedde en positiv utveckling med en ökad andel unga i de valda församlingarna. Under 2018 och 2022 har dock andelen unga som valts åter minskat. I kommunfullmäktige och riksdag ligger andelarna på ungefär samma nivåer som 2002. Minskningen av andelen unga har på lokal och regional nivå också varit förknippad med en underrepresentation av tjejer, eftersom andelen invalda tjejer minskat mer än andelen bland killar. Det är intressant att notera att andelen unga som valts till

förtroendeuppdrag i kommun- och regionfullmäktige framför allt minskade mellan 2014 och 2018 medan andelen unga som nominerats minskade ytterligare mellan valet 2018 och valet 2022.

Unga som nomineras till förtroendeuppdrag har minskat

Andelen unga som nominerats till kommunfullmäktige 2022 är 3,2 procent, vilket är det lägsta andelen unga som nominerats under hela tidsperioden 2002–2022. Högst var andelen i valet 2014, då andelen unga bland de som nominerades till kommunfullmäktige var 5 procent. Andelen killar som nominerats är något högre än andelen tjejer som nominerats.

Figur 2.4 Andel unga 18–24 år nominerade i val till kommunfullmäktige, efter kön, år 2002–2022. Procent.

Källa: SCB, valstatistik.

Not: Observera att axeln är bruten och slutar vid 6 procent.

I val till regionfullmäktige var andelen unga 3,7 procent bland nominerade. Andelen är jämförbar med 2018 och 2002 då andelen unga var 3,9 respektive 3,6 procent. Mellan 2006–2014 var andelen unga som nominerades något högre, mellan 4,5 och 4,8 procent. Andelen killar som nominerats är något högre än andelen tjejer.

I val till riksdagen var andelen unga bland de nominerade 4,1 procent. Detta är den lägsta andelen under hela perioden 2002–2022. Högst var andelen unga som nominerades till riksdagen 2010, då andelen var 6,7 procent. Andelen killar som nominerats är något högre än andelen tjejer.

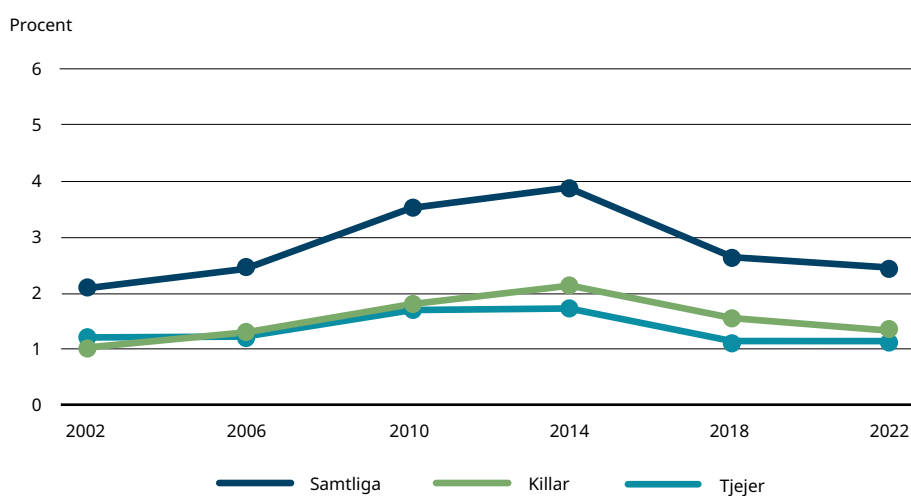
I samtliga val har andelen unga bland de nominerade minskat jämfört med tidigare val under perioden 2002–2022 och andelen killar är något högre än andelen tjejer. I både val till riksdag och kommunfullmäktige var andelen nominerade unga lägre än i samtliga andra val under perioden. I val till regionfullmäktige var andelen unga nominerade 2022 lägre än under perioden 2006–2014. I samtliga val har unga varit underrepresenterade i förhållande till andelen unga i befolkningen.

Unga som valts till förtroendeuppdrag har minskat

Att andelen unga minskar bland nominerade till förtroendeuppdrag återspeglas även i en minskning bland unga som väljs till förtroendeuppdrag. I val till kommunfullmäktige var andelen unga 18–24 år som valts 2,5 procent. Det var något högre andel killar än tjejer som valdes in, 1,4 jämfört med 1,1 procent. Andelen unga som valdes in ökade mellan 2002 till 2014, och minskade sedan till valet 2018. Skillnaden mellan andelen som valdes minskade marginellt mellan 2018 och 2022. Trendbrottet med en minskande andel unga i kommunfullmäktige skedde alltså redan 2018, men fortsätter ligga på en lägre nivå 2022.

2,5%

i kommunfullmäktige är unga, 18–24 år.

Figur 2.5 Andel unga 18–24 år invalda i kommunfullmäktige, efter kön, år 2002–2022. Procent.

Källa: SCB, valstatistik.

Not: Observera att axeln är bruten och slutar vid 6 procent.

Även andelen unga som valts in i regionfullmäktige har minskat sedan 2014, från 3,3 till 2,1 procent. Nästan hela minskningen förklaras av minskningen bland tjejer. Andelen bland tjejer är 0,6 procent i regionfullmäktige 2022 och andelen bland killar är 1,5 procent. Bland de unga som sitter i regionfullmäktige är alltså killar överrepresenterade. I ett längre tidsperspektiv har dock andelen unga ökat i regionfullmäktige. År 2002 var andelen unga i regionfullmäktige 1 procent.

Andelen unga i riksdagen har minskat sedan 2014 och är 0,6 procent efter valet 2022, jämfört med 2,3 procent 2014. Minskningen motsvarar den ökning som skedde mellan 2006 och 2014. Under mandatperioderna med en högre andel unga, var det fler killar än tjejer bland de unga som valdes in. Det finns ingen sådan skillnad 2022. Det bör dock noteras att endast 2 unga valdes in till riksdagen 2022.

3

Ungas politiska deltagande

I det här kapitlet beskrivs ungas intresse för politik och samhällsfrågor samt hur och i vilken utsträckning unga engagerar sig politiskt på olika sätt.

Kapitlet visar att:

- 62 procent av unga är intresserade av samhällsfrågor och 43 procent av politik.
- Tjejer är i högre utsträckning intresserade av samhällsfrågor och killar är i högre utsträckning intresserade av politik.
- Intresset för samhällsfrågor och politik är lägre bland unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar än unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar.
- 9 procent av unga uppger att de aldrig kan tänka sig att ägna sig åt någon politisk aktivitet.
- Tjejer ägnar sig i högre utsträckning åt politiska aktiviteter än killar och det är vanligare att killar aldrig kan tänka sig att göra någon politisk aktivitet.
- Unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar uppger i högre utsträckning än unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar de aldrig kan tänka sig att göra någon politisk aktivitet.
- Tjejer är i högre utsträckning medlemmar i någon organisation som jobbar för miljö, djur eller klimat eller en organisation som arbetar för en övrig samhällsfråga jämfört med killar. Det finns ingen skillnad i andelen som är medlem i ett politiskt parti, varken mellan killar och tjejer eller socioekonomisk bostadstyp.

Ungas intresse och engagemang för politik och samhällsfrågor

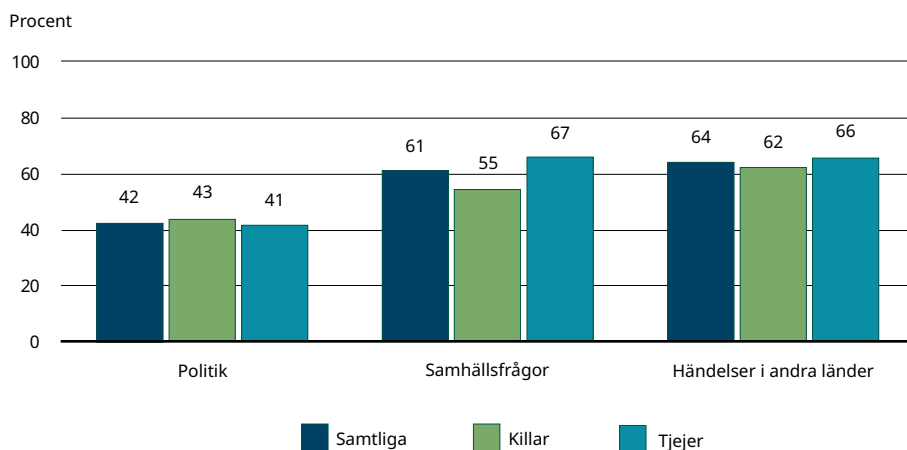
Målet om att unga ska ha inflytande över samhällsutvecklingen tydliggör ungas rätt till inflytande och delaktighet i samhällsbygget i stort. Ungas delaktighet förväntas också bidra till bättre beslutsunderlag när de som långsiktigt påverkas av besluten är delaktiga i processen på olika sätt. Målsättningen kan alltså både ses som att samhället har en skyldighet att skapa förutsättningar för ungas lika möjligheter till delaktighet och att samhället har behov av ungas delaktighet för att fatta väl underbyggda och förankrade beslut för framtiden (Prop. 2013/14:191).

Ungas engagemang i politik och samhällsfrågor har en tydlig koppling till det ungdomspolitiska målet att alla unga ska ha inflytande över samhällsprocessen och kan på så sätt bidra till att nå det ungdomspolitiska målet. Som konstaterats i en tidigare rapport av MUCF finns en tydlig koppling mellan valet att rösta,

viljan att delta i politiska aktiviteter och intresse för politik och samhällsfrågor (MUCF 2021). Att många unga är intresserade av politik och samhällsfrågor och kan tänka sig delta i politiska aktiviteter kan alltså ses som faktorer som kan bidra till ett högt valdeltagande bland unga. Även ungas medlemskap i föreningar är betydelsefullt för att nå målet. Medlemskap i föreningar kan exempelvis ha en positiv effekt på benägenheten att rösta, även för opolitiska föreningar (Verba & Nie 1972, Putnam, Leonardi, & Nonetti 1994, Verba, Schlozman & Brady 1995, Putnam 2000).

En majoritet av unga är intresserade av samhällsfrågor

I nationella ungdomsenkäten 2021 svarade en majoritet unga, 62 procent, att de är intresserade av samhällsfrågor och 43 procent att de är intresserade av politik. Därutöver är en majoritet, 64 procent, intresserade av vad som händer i andra länder. En något högre andel tjejer är intresserade av samhällsfrågor och vad som händer i andra länder jämfört med killar². En något högre andel killar är däremot intresserade av politik jämfört med tjejer. Sedan 2009 har intresset för politik ökat och intresset för samhällsfrågor har legat stabilt över tid.

Figur 3.1 Andel unga 16–25 år som är intresserade av samhällsfrågor, politik och vad som händer i omvärlden, efter kön, år 2021. Procent.

Källa: MUCF, nationella ungdomsenkäten.

Unga från områden med sämre socioekonomiska förutsättningar är mindre intresserade av samhällsfrågor och politik

Utöver skillnader i intresse mellan killar och tjejer finns även skillnader mellan unga i områden med olika socioekonomiska förutsättningar. Unga boende i områden med stora socioekonomiska utmaningar är i lägre utsträckning intresserade av samhällsfrågor än unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar. I områden med stora socioekonomiska utmaningar är det 53 procent som är intresserade av samhällsfrågor, jämfört med 66 procent bland unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar.

²I detta kapitel baseras underlaget på nationella ungdomsenkäten, där kön avser självdefinierat kön.

Endast **30 procent** av unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar är intresserade av politik.

Unga boende i områden med stora socioekonomiska utmaningar är i lägre utsträckning intresserade av politik. I områden med stora socioekonomiska utmaningar är enbart 30 procent av unga intresserade av politik, jämfört med 47 procent bland unga i områden med mycket goda socioekonomiska utmaningar.

Unga som bor i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar är i högre utsträckning intresserade av vad som händer i andra länder, än unga i områden med mycket stora socioekonomiska utmaningar. 70 procent av unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar är intresserade av vad som händer i andra länder, jämfört med 60 procent bland unga i områden med mycket stora socioekonomiska utmaningar.

Ungas deltagande i politiska aktiviteter

I den nationella ungdomsenkäten 2021 ställs frågor om unga har deltagit i en rad olika politiska aktiviteter det senaste året, samt om de kan tänka sig att ägna sig åt aktiviteter de inte har gjort.

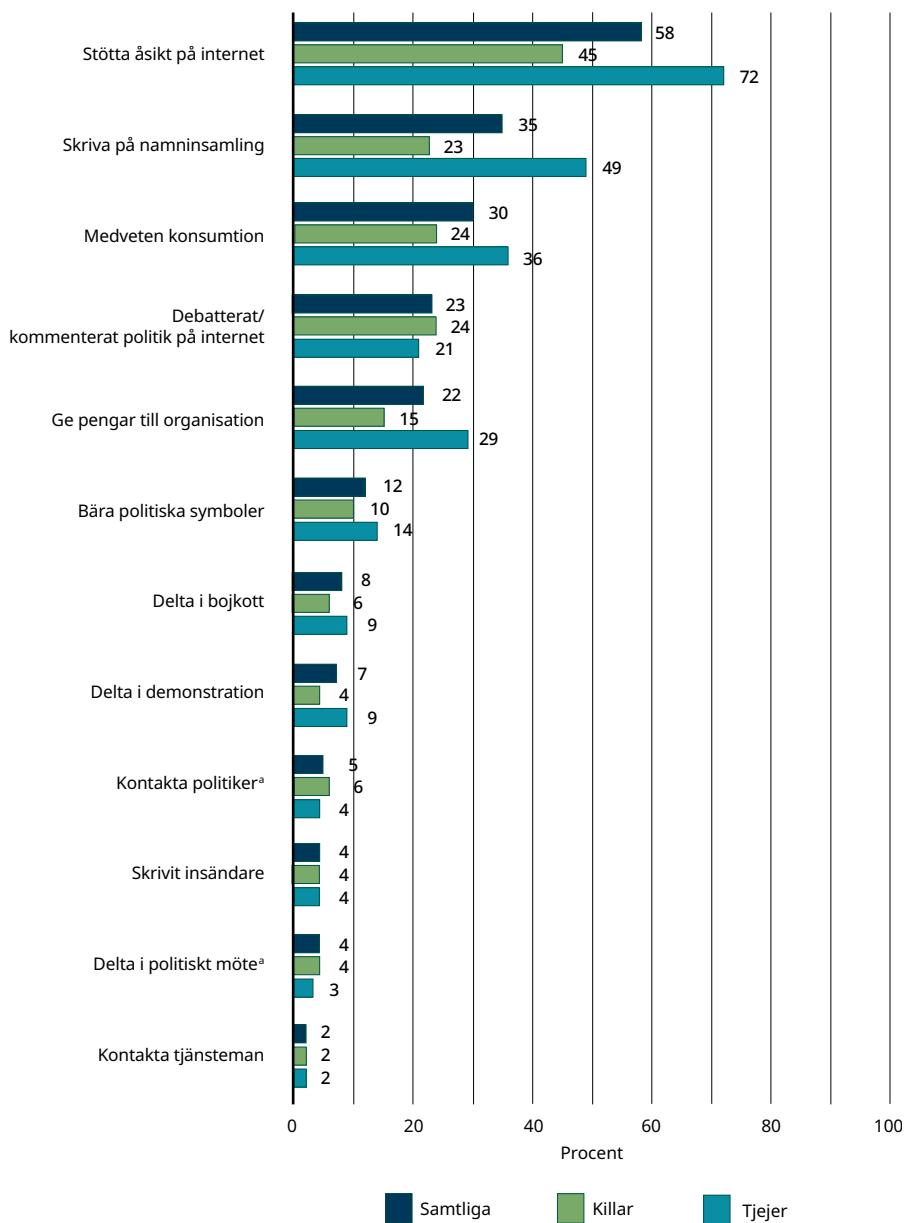
Den vanligaste politiska aktiviteten unga ägnar sig åt är att stötta en åsikt på internet, vilket en majoritet av unga har gjort senaste året, följt av att skriva på en namninsamling och ägna sig åt medveten konsumtion³ vilket ungefär en tredjedel har gjort. Nästan var tionde ung person uppger samtidigt att de inte kan tänka sig att ägna sig åt någon politisk aktivitet alls.

Killar ägnar sig i lägre utsträckning åt politiska aktiviteter än tjejer

Bland unga är det en majoritet som har stöttat en åsikt på nätet och ungefär en tredjedel som skrivit på namninsamling respektive ägnat sig åt medveten konsumtion. Det är samtidigt en mycket liten andel som kontaktat en tjänsteman eller politiker för att föra fram en åsikt, deltagit i ett politiskt möte eller skrivit en insändare. Det finns stora skillnader mellan killar och tjejers deltagande i flera aktiviteter, där tjejer i högre grad deltar i olika politiska aktiviteter jämfört med killar.

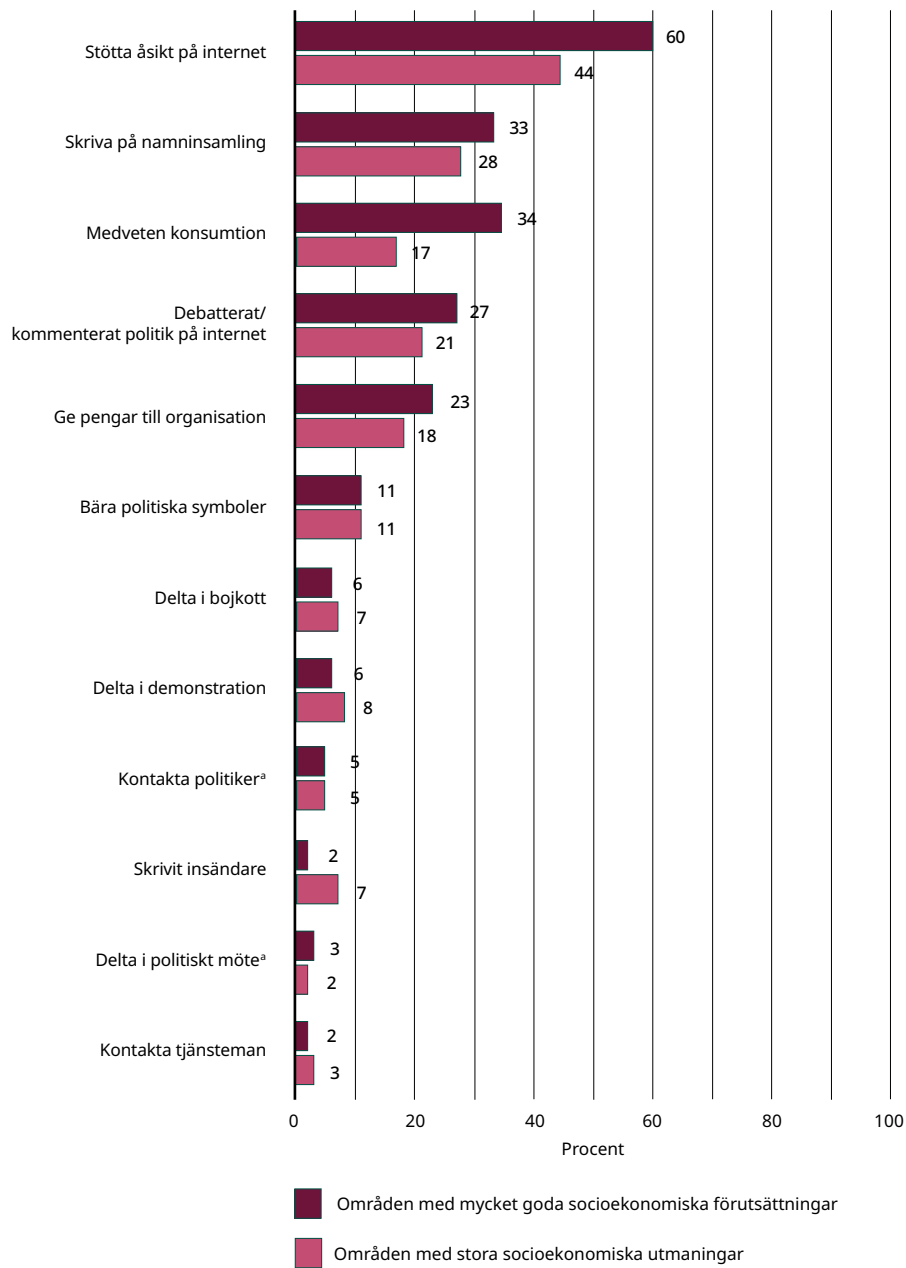
³ Köpt produkter av politiska eller etiska skäl.

Det är en högre andel tjejer än killar som ägnar sig åt de tre vanligaste politiska aktiviteterna. Det är även en högre andel tjejer än killar som ger pengar till en organisation, bär politiska symboler eller märken, deltar i bojkott eller deltar i demonstration. Den enda aktivitet som är vanligare bland killar än tjejer är att debattera politik på internet.

Figur 3.2 Andel unga 16–25 år som deltar i politiska aktiviteter, efter kön, år 2021. Procent.

^aSkilnaden är inte statistiskt säkerställd.
Källa: MUCF, nationella ungdomsenkäten.

Figur 3.3 Andel unga 16–25 år som deltar i politiska aktiviteter, efter socioekonomiskt bostadsområde, år 2021. Procent.

^aSkilnaden är inte statistiskt säkerställd.

Källa: MUCF, nationella ungdomsenkäten.

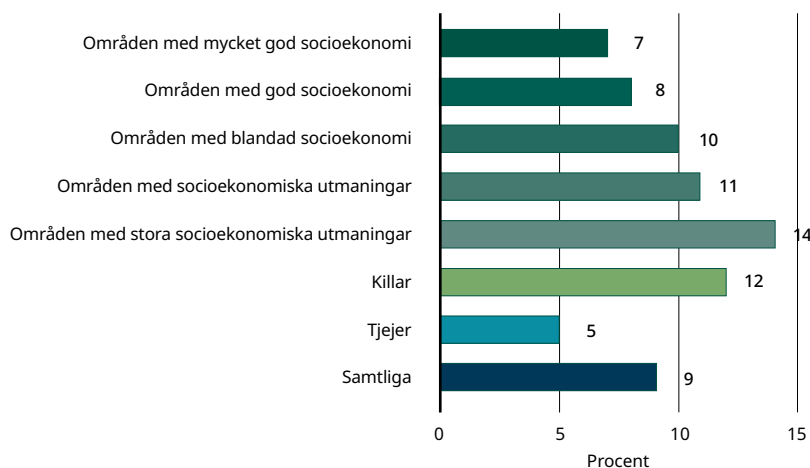

Unga i områden med socioekonomiska utmaningar ägnar sig i lägre utsträckning åt politiska aktiviteter

Inom de flesta aktiviteter MUCF följer finns inga skillnader mellan unga från bostadsområden med olika socioekonomiska förutsättningar. Det är dock en lägre andel unga från områden med stora socioekonomiska utmaningar jämfört med unga från områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar som ägnar sig åt flera vanliga politiska aktiviteter, exempelvis stötta en åsikt på nätet, medveten konsumtion och debattera politik på nätet. När det gäller att skriva insändare är det däremot vanligare att unga som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar har gjort det jämfört med unga från områden med mycket goda socioekonomiska utmaningar.

Vanligare att killar och unga i områden med socioekonomiska utmaningar aldrig kan tänka sig att delta i politiska aktiviteter

Bland de unga som svarat att de inte gjort en politisk aktivitet fanns möjlighet att svara att de kan tänka sig att göra aktiviteten eller att de aldrig kan tänka sig att göra aktiviteten. Det är 9 procent bland unga som svarat att de aldrig kan tänka sig att delta i någon av de politiska aktiviteter som presenterats ovan. Det är betydligt vanligare att killar inte kan tänka sig att delta i någon politisk aktivitet än tjejer, 12 jämfört med 5 procent. Det är även vanligare att unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar (14 procent) aldrig kan tänka sig att delta i någon politisk aktivitet jämfört med unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar (7 procent).

Figur 3.4 Andel unga 16–25 år som aldrig kan tänka sig att delta i någon politisk aktivitet*, efter kön och områdestyp, år 2021. Procent.

* Med någon politisk aktivitet menas de politiska aktiviteter som efterfrågas i nationella ungdomsenkäten. Dessa redovisas i figur 3.2.

Not: Observera att axeln är brutet och slutar vid 15 procent.

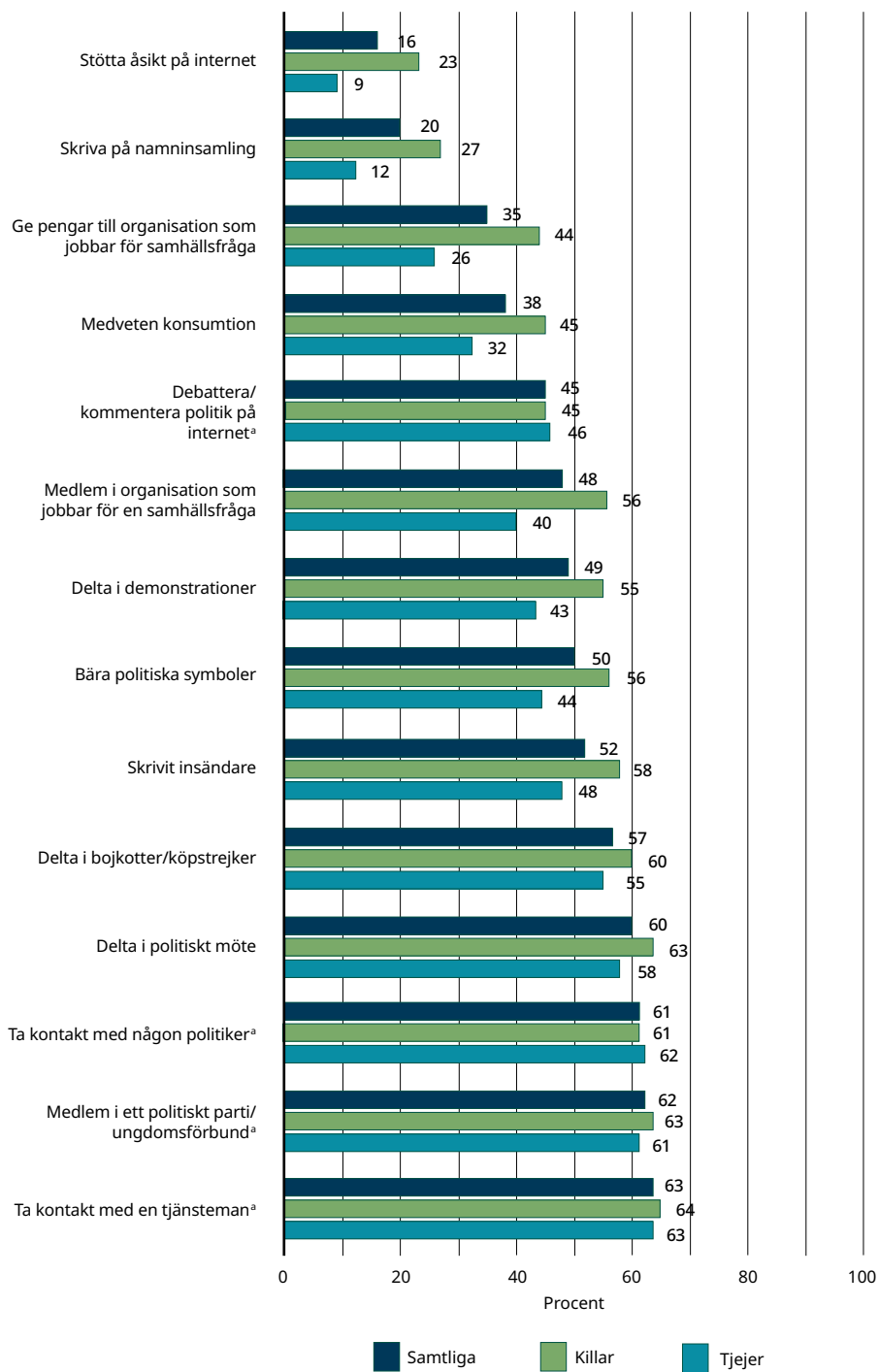
Källa: MUCF, nationella ungdomsenkäten.

En majoritet unga uppger att de aldrig skulle kunna tänka sig att delta i köpstrejck/bojkott, skriva en insändare, kontakta en politiker eller tjänsteman, delta i ett politiskt möte eller vara medlem i ett politiskt parti/ungdomsförbund. Knappt hälften uppger att de aldrig skulle kunna tänka sig att bära politiska symboler, vara medlem i en organisation som jobbar för en särskild samhällsfråga, delta i en demonstration eller debattera/kommentera politik på internet/ i sociala medier. Det är även en hög andel, 39 procent, som svarar att de aldrig kan tänka sig att ägna sig åt medveten konsumtion och 35 procent kan aldrig tänka sig att ge pengar till en organisation som ägnar sig åt en särskild samhällsfråga. För de flesta aktiviteter är det vanligare att killar inte kan tänka sig att delta jämfört med tjejer. Det är enbart för aktiviteterna att kontakta politiker eller tjänsteman samt vara medlem i politiskt ungdomsförbund/politiskt parti där det inte finns någon skillnad mellan killar och tjejer.

Unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar uppger i högre utsträckning än unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar att de aldrig kan tänka sig att

- stötta en åsikt på internet
- debattera/kommentera politik på internet
- skriva på en namninsamling
- ägna sig åt medveten konsumtion
- vara medlem i en organisation som jobbar för en speciell samhällsfråga.

Figur 3.5 Andel unga 16–25 år som aldrig kan tänka sig att göra följande politiska aktiviteter, uppdelat på kön, år 2021. Procent.

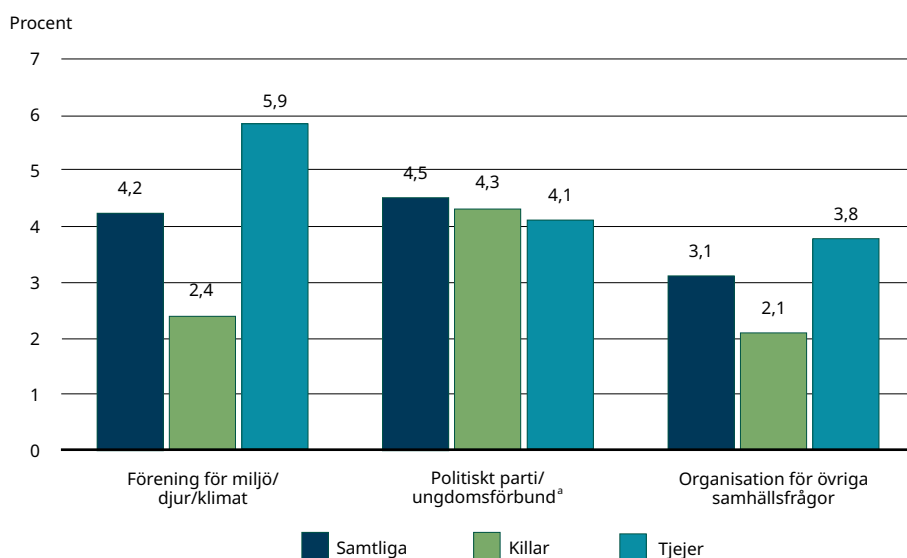
^aSkillnaden är inte statistiskt säkerställd.

Källa: MUCF, nationella ungdomsenkäten.

Få unga är medlemmar i politiska partier eller ungdomsförbund

I nationella ungdomsenkäten 2021 ställdes även en fråga om medlemskap i olika typer av föreningar, där några föreningstyper fångar ungas delaktighet i samhällsutvecklingen och politiskt engagemang. Bland unga svarade 4,5 procent att de är medlemmar i ett politiskt parti eller ungdomsförbund, cirka 4 procent att de är medlemmar i en förening som arbetar för miljö, djur eller klimat och 3 procent att de är medlemmar i en organisation som arbetar för övriga samhällsfrågor.

Det är en högre andel tjejer (6 procent) som är medlemmar i någon organisation som jobbar för miljö, djur eller klimat jämfört med killar (2 procent). Det är också vanligare att unga tjejer är medlemmar i en organisation som arbetar för en övrig samhällsfråga jämfört med killar, 4 respektive 2 procent. Det finns däremot ingen skillnad mellan killar och tjejer gällande medlemskap i politiskt parti/ungdomsförbund. Det har inte varit möjligt att analysera skillnader mellan unga boende i områden med stora socioekonomiska utmaningar och andra unga på grund av att antalet individer är för få.

Figur 3.6 Andel unga 16–25 år som är medlemmar i samhällsorienterade föreningar, uppdelat på kön, år 2021. Procent.

^aSkillnaden är inte statistiskt säkerställd.

Not: Observera att axeln är bruten och slutar vid 7 procent.

Källa: MUCF, nationella ungdomsenkäten.

4

Ungas upplevda delaktighet och inkludering i samhället

I det här kapitlet undersöks ungas känsla av inkludering i samhället, möjligheter för människor i allmänhet att påverka och egna möjligheter att påverka samhällsutvecklingen.

Kapitlet visar att:

- De allra flesta unga känner sig hemma i Sverige, men unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar känner sig i lägre grad hemma i Sverige.
- Hälften av unga tror att det går att lita på andra och att de flesta är rättvisa och inte försöker utnyttja en.
- Tjejer och unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar tror i lägre utsträckning än killar och unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar att de flesta är rättvisa och att det går att lita på andra.
- En minoritet av unga tror att de som bestämmer lyssnar och bryr sig om människors åsikter och förslag. Bara hälften tror att det finns stora möjligheter för vanliga människor att föra fram sina åsikter och förslag.
- Hälften av unga oavsett kön och socioekonomisk områdestyp tror inte att de behövs i det svenska samhället.
- Det är vanligt att unga som vill vara med och påverka i kommunen där de bor inte vet var de ska vända sig.
- Det har inte skett någon förändring i ungas upplevda inkludering sedan 2018.

Ungas förtroende för andra och de som bestämmer

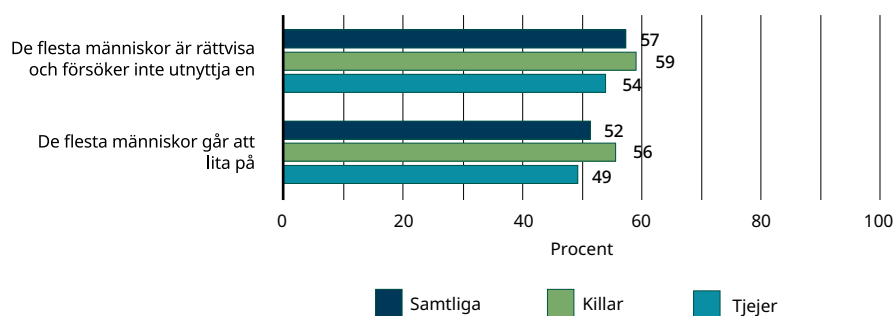
Tilliten till andra, till politiker och de politiska institutionerna kan spela en viktig roll för deltagandet i demokratin. Tidigare studier har visat på att bristande tillit kan ha negativ påverkan på deltagandet i demokratin (se exempelvis Cox 2003, Cruz 2023). Med andra ord kan ungas tillit spela en viktig roll i att uppnå målen för ungdomspolitikerna och för ett högt deltagande i de demokratiska processerna, vilket i sin tur bidrar till demokratins legitimitet.

I nationella ungdomsenkäten får unga ta ställning till flera påståenden som rör detta såsom

- det går att lita på andra människor
- de flesta människor är rättvisa och försöker inte utnyttja en
- de som bestämmer bryr sig om människors åsikter och förslag.

Hälften av unga tror det går att lita på andra människor

Hälften av unga, 52 procent, håller med om att det går att lita på andra människor och ungefär lika stor andel, 57 procent, håller med om att de flesta är rättvisa och inte försöker utnyttja en. Tjejer litar i lägre grad på andra och tror i lägre grad att de flesta är rättvisa jämfört med killar.

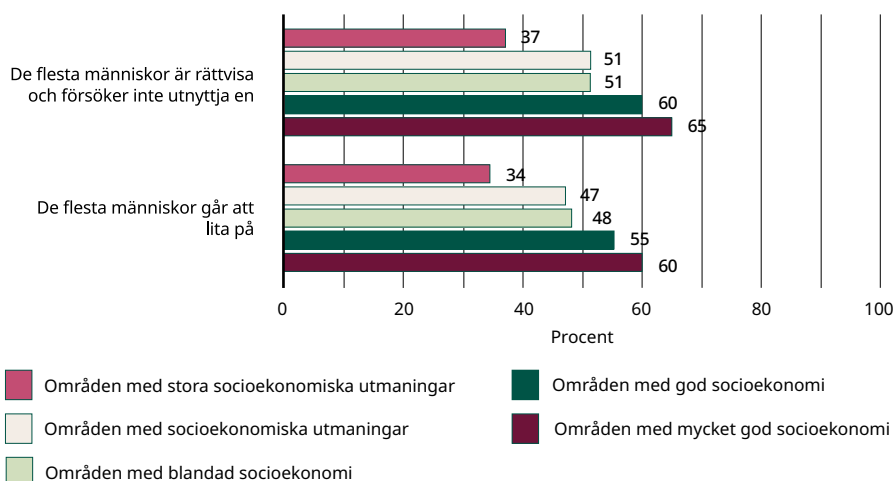

Figur 4.1 Andel unga 16–25 år som känner tillit till andra människor, efter kön, år 2021. Procent.

Källa: MUCF, nationella ungdomsenkäten.

Unga boende i områden med stora socioekonomiska utmaningar litar i lägre grad på andra människor än unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar. Unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar tror även i lägre grad att de flesta är rättvisa än unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar.

Figur 4.2 Andel unga 16–25 år som tror det går att lita på andra, efter socioekonomisk områdestyp, år 2021. Procent.

Källa: MUCF, nationella ungdomsenkäten.

Hälften av unga tror de som bestämmer bryr sig om människors åsikter och förslag

I nationella ungdomsenkäten ställs flera frågor om ungas tillit till beslutsfattare och möjligheter att påverka, såsom

- möjligheter för vanliga människor att föra fram sina åsikter till de som bestämmer
- om de som bestämmer lyssnar och bryr sig om människors förslag och åsikter
- om det finns stora möjligheter att delta i politiska beslut som tas i samhället.

Knappt hälften av unga, 47 procent, tror att det finns stora möjligheter för vanliga människor att föra fram sina åsikter till de som bestämmer och bara 40 procent tror att de som bestämmer lyssnar och bryr sig om människors förslag och åsikter. Det finns inga skillnader mellan killar och tjejer. Det finns inte heller statistiskt säkerställda skillnader mellan unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar och unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar.

Lägst är andelen unga som tror att det finns stora möjligheter att delta i politiska beslut som tas i samhället. Endast 36 procent tror att det finns sådana möjligheter. Det finns inga skillnader mellan killar och tjejer eller olika områdestyper i denna fråga.

Ungas upplevelse av inflytande och inkludering

Som tidigare avsnitt visar är det en relativt stor grupp unga som är intresserade av samhällsfrågor och ägnar sig åt någon form av politisk delaktighet. Det är däremot enbart en liten andel unga som ägnar sig åt vad som kan beskrivas som mer krävande former av delaktighet, såsom exempelvis medlemskap i samhällsorienterade föreningar, gå på politiska möten och kontakt med politiker och tjänstepersoner. Denna bild stämmer väl överens med tidigare forskning, där ungefär hälften av unga i Sverige kategoriseras som aktiva eller är redo att engagera sig ifall de ser ett behov. Ungas delaktighet kan med denna modell förklaras utifrån kunskap, intresse men också tillit till politiska institutioner och till medmänniskor. Medan tillit till det politiska systemet på ett tydligt sätt är förknippat med högre engagemang är tillit till medmänniskor mer komplext. En lägre tillit till medmänniskor är nämligen förknippat med både högt deltagande och lågt deltagande, beroende på om den unga känner tillit till politiska institutioner (Forte 2022).

I nationella ungdomsenkäten ställs flera frågor om ungas tillit till människor i allmänhet, inkludering och delaktighet i samhället och tillit till beslutsfattare. Dessa frågor kan bidra till att skapa förståelse för ungas politiska deltagande och delaktighet i samhällsutvecklingen.

De flesta unga känner sig hemma i Sverige

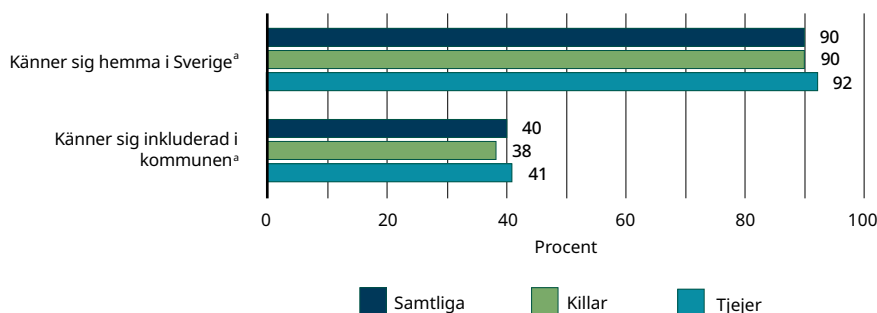
Det finns flera frågor i nationella ungdomsenkäten som rör ungas upplevelser av inkludering, bland annat om unga

- känner sig hemma i Sverige
- känner sig inkluderade i kommunen där de bor
- känner sig delaktiga i det svenska samhället
- tror att de behövs i det svenska samhället.

De allra flesta unga, 91 procent, uppger att de känner sig hemma i Sverige. Andelen är lika hög bland killar och tjejer. Ungar i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar känner sig hemma i högre utsträckning än unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar. Andelen unga som känner sig hemma i Sverige har inte förändrats mellan 2018 och 2021.

Endast 40 procent av unga svarar att de känner sig inkluderade i kommunen där de bor. Det finns ingen skillnad mellan killar och tjejer i denna upplevelse. Det finns inte heller skillnader mellan unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar och unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar.

Figur 4.3 Andel unga 16–25 år som känner tillit till andra människor, efter kön, år 2021. Procent.

^aSkillnaden är inte statistiskt säkerställd.

Källa: MUCF, nationella ungdomsenkäten.

Det är också en stor andel unga, 52 procent, som uppger att de inte tror att de behövs i det svenska samhället. Andelen ligger på samma nivå som 2018. Ungefär lika många, 50 procent, svarar att de inte känner sig delaktiga i det svenska samhället. Det finns inga skillnader mellan killar och tjejer. Det finns heller inte några skillnader mellan områdestyper när det gäller upplevelse av delaktighet.

Vanligt att unga som vill vara med och påverka inte vet var de ska vända sig

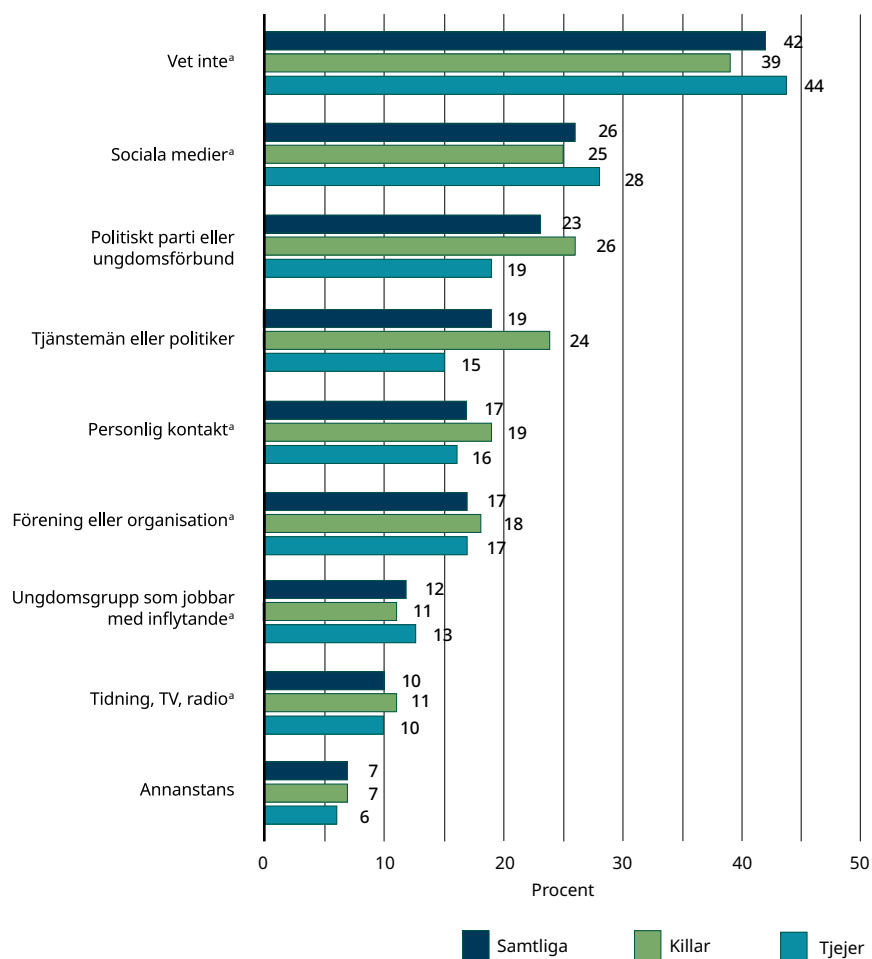
I nationella ungdomsenkäten 2021 svarade 43 procent av unga att de vill vara med och påverka i frågor som rör kommunen där de bor. Det finns inga skillnader mellan killar och tjejer eller mellan unga boende i områden med olika socioekonomiska förutsättningar. Det är betydligt färre unga, 16 procent, som upplever att de kan föra fram sina åsikter till de som bestämmer i kommunen där de bor. Inte heller gällande möjligheter att föra fram åsikter finns några skillnader mellan killar och tjejer eller mellan unga i områden med olika socioekonomiska förutsättningar.

På frågan var unga som vill vara med och påverka vänder sig för att påverka i kommunen där de bor är det en stor andel, 42 procent, som uppger att de inte vet var de ska vända sig. Detta är också det vanligaste svaret på frågan var de vänder sig för att påverka. Det näst vanligaste svaret bland de som vill vara med och påverka är att vända sig till sociala medier (27 procent) följt av ett politiskt parti eller ungdomsförbund (23 procent). Det är en högre andel killar än tjejer som uppger att de skulle vända sig till ett parti, en tjänsteman eller politiker.

Figur 4.4 Andel unga 16–25 år som vill påverka och som skulle vända sig till följande aktör, efter kön, år 2021. Procent.

^aSkilnaden är inte statistiskt säkerställd.
Källa: MUCF, nationella ungdomsenkäten.

57 procent av unga svarar att de inte vill vara med och påverka i frågor som rör kommunen där de bor. Anledningarna till att unga inte vill vara med och påverka är flera. En majoritet av dessa, 65 procent, svarar att anledningen är att de inte är tillräckligt intresserade. En relativt hög andel, 37 procent, uppger att de har för lite kunskap om hur de ska göra. Det är alltså över en tredjedel som uppger bristande möjlighet som en anledning till att de inte vill vara med och påverka i frågor som rör den kommun där de bor. En tolkning av svaren är att viljan att vara med och påverka delvis hänger samman med ens upplevda möjligheter att påverka. Andra anledningar som unga uppger är att de inte har tid (28 procent), att det inte spelar någon roll (24 procent) eller att de ska flytta från kommunen (8 procent). Det finns ingen skillnad mellan killar och tjejer eller mellan unga som bor i områden med olika socioekonomiska förutsättningar.

37%
av unga som inte vill påverka i kommunen anger brist på kunskap som anledning.

5

Avslutande diskussion

I det här kapitlet diskuteras resultaten i rapporten utifrån det ungdomspolitiska målet att alla unga ska ha inflytande över samhällsutvecklingen (Skr. 2020/21:105). Inflytande över samhällsutvecklingen kan ta sig flera uttryck. Det kan handla om att rösta i allmänna val, engagera sig i en förening, uttrycka sina åsikter genom olika typer av handlingar eller ställa upp i val till förtroendeuppdrag i kommunfullmäktige, regionfullmäktige eller riksdag. Viktiga förutsättningar för ett högt engagemang bland unga är att det finns både intresse för samhällsfrågor och politik och förtroende för människor i allmänhet, beslutsfattare och de demokratiska institutionerna. Det är därför positivt att det finns ett högt intresse för samhällsfrågor bland unga och att många unga engagerar sig på något sätt.

Samtidigt finns det flera utmaningar. Det är en stor andel unga som uttrycker hinder för deltagande och bristande tillit till människor i allmänhet och till beslutsfattare. Valdeltagandet bland unga har minskat och unga är underrepresenterade i valda församlingar lokalt, regionalt och nationellt. Engagemanget bland unga är heller inte jämnt fördelat. Det finns flera skillnader i engagemang och inflytande mellan killar och tjejer och skillnaden i valdeltagande mellan unga med svensk och utländsk bakgrund är stor och har ökat. Det finns även betydande skillnader i valdeltagande mellan unga beroende på de socioekonomiska förutsättningarna i området där de bor. Resultatet visar också att unga i områden med bättre socioekonomiska förutsättningar generellt är mer delaktiga i samhällsutvecklingen. På flera områden sticker särskilt unga som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar ut. Det är unga i dessa områden som i lägst utsträckning har förtroende för människor i allmänhet och som röstar i allra lägst utsträckning.

Ungas valdeltagande minskar och skillnader mellan grupper är stor och har ökat

Ungas valdeltagande har minskat i val till kommunfullmäktige, regionfullmäktige och riksdag mellan 2018 och 2022, men ligger fortfarande högt i en internationell jämförelse. Bland unga är det en något högre andel som röstar bland tjejer än killar.

Desto större är skillnaderna mellan unga beroende på bakgrund och socioekonomiska förutsättningar i området där de bor. Unga med svensk bakgrund röstar i betydligt högre grad än unga med utländsk bakgrund och skillnaderna har ökat sedan valet 2018. Medan valdeltagandet bland unga med svensk bakgrund ligger på samma nivå som 2018 (89 procent) har valdeltagandet bland unga med utländsk bakgrund minskat med 10 procentenheter sedan 2018 från 74 till 64 procent. Det finns också tydliga skillnader mellan unga i områden med olika socioekonomiska förutsättningar. Ju bättre socioekonomiska

förutsättningar, desto högre är ungas valdeltagande. I områden med stora socioekonomiska utmaningar är det bara 64 procent bland unga som röstar, jämfört med 91 procent bland unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar.

Ungas valdeltagande är lägre än valdeltagandet bland vuxna över 30 år. I övrigt finns dock flera likheter mellan unga och övriga befolkningen. I valet 2022 har valdeltagandet minskat i hela befolkningen och i högre utsträckning bland utrikes födda jämfört med andra. Även faktorer såsom högre utbildningsnivå, högre inkomst, bo i områden med bättre socioekonomiska förutsättningar och att vara kvinna är förknippat med högre valdeltagande (SCB 2023a). Det finns alltså flera faktorer som påverkar valdeltagandet på liknande sätt bland unga som bland den äldre befolkningen.

Minskat valdeltagande bland unga med utländsk bakgrund innebär ökad ojämlikhet i valdeltagandet

Både det minskande valdeltagandet och ökande skillnader i valdeltagandet mellan olika grupper av unga är utmaningar för det ungdomspolitiska målet och för demokratin. Det kan finnas flera och olika förklaringar till att unga i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar, unga med utländsk bakgrund och killar röstar i lägre utsträckning (MUCF 2020). Exempelvis kan ett lägre intresse för samhällsfrågor hänga samman med benägenhet att rösta. Men även kunskap spelar roll för ungas demokratiska deltagande. I samband med valet 2022 ändrades genomförandet av röstningen, vilket på vissa håll medförde köbildning. Det har spekulerats i om köbildningen bidrog till ett minskat valdeltagande. En studie har undersökt detta men har kommit fram till att köbildning inte kan förklara minskningen i valdeltagandet fullt ut (Cronert & Österman 2023). Det finns alltså faktorer som i dagsläget är okända som framför allt påverkat valdeltagandet bland unga med utländsk bakgrund under 2022.

Oavsett anledning utgör ojämlikheten i sig ett mer övergripande problem för det demokratiska systemets legitimitet. En central del i vårt demokratiska system är den allmänna och lika rösträtten, som ger varje individ lika stor makt över utfallet. Om skillnaderna blir stora mellan vilka som röstar och inte röstar leder det till en snedfördelning av makt och inflytande, vilket riskerar att skada systemets legitimitet. Eftersom skillnaderna bland unga också finns i den äldre befolkningen är det inte troligt att skillnaderna kommer att försvinna i takt med att de som är unga idag blir äldre. Det behövs alltså insatser för att minska dessa skillnader idag och för framtiden.

Samhällsengagemanget högt bland unga, men resulterar inte i politiskt inflytande

Det finns ett högt och stabilt samhällsengagemang bland unga, där en majoritet är intresserade av samhällsfrågor och ägnar sig åt någon form av politisk aktivitet, vilket också konstaterats i tidigare rapporter (MUCF 2021, Forte 2022). Intresset för samhällsfrågor och politik är en grundläggande förutsättning för att unga ska vilja engagera sig och därmed kunna få inflytande över samhällsutvecklingen. Ett högt intresse för politik och samhällsfrågor kan också bidra till en högre vilja att rösta i allmänna val.

I rapporten *Fokus 21 – Vilja att förändra* (MUCF 2021) konstateras att det finns skillnader i samhällsengagemanget. Tjejer, hbtqi-personer, inrikes födda, unga med föräldrar med lång utbildning och unga utan funktionsnedsättning är i högre grad både intresserade och engagerade än andra unga. Sociala nätverk och en omgivning som är samhällsengagerad främjar ungas engagemang medan tidsbrist, psykisk ohälsa, ekonomi, otillgänglighet och brist på kunskap kan vara hinder för engagemang. I den här rapporten kan vi även se att socioekonomiska förutsättningar i området där den unga bor påverkar deras engagemang och intresse, där bättre socioekonomiska förutsättningar hänger samman med högre delaktighet i politiska aktiviteter och högre intresse för samhällsfrågor och politik. Denna bild stämmer väl överens med tidigare forskning som pekar på att socioekonomi är en viktig faktor som påverkar ungas samhällsengagemang (Forte 2022).

Skillnaderna mellan tjejers och killars engagemang komplex

Resultaten visar på att tjejer är mer intresserade av samhällsfrågor, i högre grad ägnar sig åt de vanligaste politiska aktiviteterna och är engagerade i föreningar som arbetar med en samhällsfråga eller med miljö, djur och klimatfrågor. Killar är mer intresserade av politik jämfört med tjejer. Till skillnad från de flesta andra typerna av politiska aktiviteter kan killar i lika hög grad som tjejer tänka sig att kontakta politiker och är i lika hög grad medlemmar i politiska partier och ungdomsförbund. Bland de unga som nominerats och valts till förtroendeuppdrag i kommun-, regionfullmäktige och riksdag 2022 är killarna något överrepresenterade jämfört med tjejer. Underrepresentationen av kvinnor är också större bland unga jämfört med andra förtroendevalda (SCB 2023b). Det är alltså vanligare att tjejer är samhällsengagerade, medan fler killar är i en reell maktposition att påverka de beslut som fattas i de valda församlingarna. Resultatet är intressant utifrån tidigare kunskap, som pekat på att mäns större deltagande i politiska diskussioner, möten och partier syns bland medelålders vuxna, men där det omvända gäller bland yngre (Forte 2022).

Resultatet i den här rapporten visar på att könsskillnaderna bland ungas politiska delaktighet är komplex. Å ena sidan är det problematiskt att en större andel killar inte ägnar sig åt, eller kan tänka sig att ägna sig åt, politiska aktiviteter och i lägre utsträckning är intresserade av samhällsfrågor. Det innebär att en högre andel killar inte är delaktiga i samhällsutvecklingen. Dessa skillnader

skulle också kunna förklara ett något lägre valdeltagande bland killar. Samtidigt kan vi se att tjejers högre engagemang inte leder till att tjejer i högre grad har reellt inflytande över de beslut som fattas i de valda församlingarna, tvärt om är tjejer än mer underrepresenterade än killar i de valda församlingarna. Det här visar på att jämställdhetsutmaningarna är komplexa och att det finns behov av att arbeta för att både killar och tjejer ska bli mer delaktiga och få ett proportionerligt inflytande över samhällsutvecklingen.

Färre unga förtroendevalda är en utmaning

En oroande utveckling är att andelen unga som nomineras och väljs in i riksdag, region- och kommunfullmäktige har minskat. Medan unga under hela perioden 2002–2022 har varit underrepresenterade i valda församlingar, ökade andelen unga i valda församlingar fram till 2014. Därefter hade andelen unga som nominerats och valts minskat i val på nationell, regional och lokal nivå. Undersökningar från tidigare mandatperioder visar också att unga i högre utsträckning än andra lämnar sitt uppdrag i förtid. En delförklaring till detta är att unga oftare flyttar från kommunen under mandatperioden (SCB 2016). Detta medför en risk att andelen unga minskar ytterligare under mandatperioden.

Att unga är underrepresenterade i valda församlingar kan ha flera bakomliggande förklaringar. Den samlade bilden från tidigare forskning pekar på utmaningar gällande både viljan och förutsättningarna för unga att delta i formella politiska processer. Det handlar bland annat om marginalisering av unga i politiska institutioner och att unga upplever avstånd till folkvalda politiker (Forte 2022). Även rapporten *Fokus 21 – Vilja att förändra* (MUCF 2021) ger möjliga förklaringar till den här utvecklingen. Där framkommer att få unga, även bland samhällsengagerade, ser partipolitiskt engagemang som en attraktiv kanal för sitt engagemang. Partipolitiken upplevs ställa höga krav på förkunskaper och som en konfliktfylld arena med ett hårt och polariserat debattklimat. Andra hinder för att engagera sig partipolitiskt kan vara att man känner misstro mot politiker eller att man är orolig för att omgivningen ska reagera negativt på ens partipolitiska engagemang. Även risken att utsättas för hot och hat är något som påverkar ungas engagemang, där vissa unga väljer att inte uttrycka åsikter eller engagera sig på sätt som gör att de riskerar att utsättas för hot och trakasserier.

I politikernas trygghetsundersökning (Brottsförebyggande rådet 2023) framkommer att unga förtroendevalda är mer utsatta för hot, trakasserier, våld och skadegörelse än äldre förtroendevalda. Bland unga är det nästan hälften, 44 procent, som utsatts. Rapporten visar även att andelen förtroendevalda som utsätts tydligt ökade mellan 2012 och 2014. Därefter har andelen som utsätts totalt varit högre bland förtroendevalda. Även oron att utsättas och andelen som upplever att utsattheten får konsekvenser har ökat efter 2012. Det är intressant att notera att utvecklingen med ökning av hot och trakasserier sammanfaller med en minskning av andelen förtroendevalda unga. Det går dock utifrån den här rapporten inte att dra några slutsatser om ett eventuellt samband.

Många unga känner låg tillit och bristande delaktighet

De allra flesta unga, oavsett kön och socioekonomiska förutsättningar, känner sig hemma i Sverige. Men bara hälften känner sig delaktiga eller tror att de behövs i det svenska samhället. Många unga upplever också en bristande tilltro till medmänniskor och beslutsfattare och känner begränsade möjligheter till delaktighet. Bara hälften av unga tror att det går att lita på andra och att de flesta är rättvisa och inte försöker utnyttja en. Hälften av unga tror att människor i allmänhet har goda möjligheter att föra fram sina åsikter till de som bestämmer, men bara en tredjedel av unga tror att de själva har goda möjligheter att föra fram sina åsikter. Bland unga som vill vara med och påverka i kommunen där de bor är det vanligt att inte veta vart de ska vända sig för att påverka.

Det finns också skillnader mellan unga i områden med olika socioekonomiska förutsättningar. Unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar litar i lägre utsträckning på andra människor, tror i lägre utsträckning att människor är rättvisa och inte försöker utnyttja en. De känner sig också i lägre utsträckning hemma i Sverige, jämfört med unga i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar. Dessa skillnader skulle kunna vara en förklarande faktor till variationer i engagemang och delaktighet.

Brist på kunskap och tillit är hinder för ungas delaktighet

Resultaten visar också att anledningarna är flera till att unga inte vill vara med och påverka lokalt. En vanlig anledning är att unga inte är tillräckligt intresserade. Men det är också vanligt att unga svarat att de har för lite kunskap, för lite tid eller att det inte spelar någon roll. Liknande resultat har också framkommit i tidigare studier (MUCF 2021, Forte 2022). Begränsade möjligheter och känslan av att det inte är meningsfullt påverkar alltså också ungas vilja att engagera sig.

De upplevda möjligheterna för en själv och människor i allmänhet att föra fram åsikter till de som bestämmer och tilltron till att beslutsfattare är intresserade av människors åsikter och förslag, kan ses som en indikation på att en relativt stor andel unga inte upplever hög tilltro till politiska institutioner. Tidigare studier har visat på att en låg tillit till politiska institutioner, tillsammans med låg kunskap och intresse för politik, hänger samman med en låg politisk delaktighet och ett lågt samhällsengagemang. För att öka ungas delaktighet behövs insatser som främjar både ökad tillit till de politiska institutionerna och ökad kunskap. Här spelar skolan en viktig roll för att öka kunskapen och minska skillnaderna mellan olika grupper av unga. Flera forskare pekar också på ett behov av att utveckla de formella politiska formerna för deltagande för att öka ungas delaktighet och inflytande i samhällsutvecklingen (Forte 2022).

Skolan och det politiska systemet viktigt för att främja ungas demokratiska deltagande

Det finns flera faktorer som påverkar ungas samhällsengagemang och politiska delaktighet. Forskning visar på att intresse, som i sin tur påverkas av familj, utbildning och socioekonomi, spelar stor roll för delaktigheten. Även tillgång till resurser och individens kön spelar roll för ungas engagemang och delaktighet. Dessa faktorer hänger delvis samman med skillnader kopplat till unga med utländsk bakgrund. Tidigare nordiska studier visar på skillnader i intresse och deltagande bland personer med utländsk bakgrund eller invandrarbakgrund. Men det finns också stora skillnader inom gruppen, där föräldrars ursprungsland, migrationsskäl, eventuella språkbarriärer och kunskap om det politiska systemet har betydelse för politiskt intresse och deltagande (Forte 2022). En finsk studie lyfter att politiska partier kan bidra till att jämna ut skillnader i deltagande genom att uppmuntra individer med invandrarbakgrund att bli delaktiga och kandidera (Sipinen 2021).

Det minskande valdeltagandet och de fortsatt stora, och ökande, skillnaderna i valdeltagande bland unga visar på att alla unga inte har lika goda förutsättningar att vara delaktiga i demokratin. Tidigare forskning visar på att omgivningen spelar en viktig roll för vilka unga som kommer att rösta och engagera sig politiskt. Ett forum där samhället kan göra viktiga insatser för att kompensera för dessa skillnader är skolan. Tidigare studier visar att skolan, genom kunskap och ett öppet klassrumsklimat, kan bidra till att jämna ut skillnaderna för de med sämre socioekonomiska förutsättningar (Forte 2022). Skolan är på så sätt en viktig del i att skapa goda och mer likvärdiga förutsättningar för ungas demokratiska deltagande.

Även Kommittén demokratin 100 år har lyft behovet av att tydliggöra och utveckla skolans demokratiuppdrag. Kommittén rekommenderade även en utvärdering av konsekvenserna av bestämmelsen om politiska partiers närvaro i skolan och hur den påverkar elevers likvärdighet i utbildningen (SOU 2022:28). I utvärderingen av skolvalet 2022 konstaterade MUCF att partipolitiska besök bör främjas för att öka ungas kunskap om, och intresse för, politik (MUCF 2023). Detta kan också vara ett sätt att närma sig utmaningen att få unga engagera sig partipolitiskt och är förtroendevalda.

Flera forskare pekar på att de nuvarande formerna för partipolitiskt engagemang medför hinder för unga att bli delaktiga. Exempelvis att de politiska strukturerna förstärker ett hierarkiskt förhållande mellan unga och äldre vuxna, att unga upplever ett avstånd till politiker samt att formerna begränsar hur unga kan engagera sig i politiska processer. Många forskare menar därför att det krävs förändring i de politiska processerna för att öppna upp systemet för unga (Forte 2022).

6

Referenser

- Aldrich, J.H., Montgomery J.M., & Wood W. (2011). "Turnout as a Habit". *Political Behavior*. 33(4): 535–563.
- Brå (2023). *Politikernas trygghetsundersökning 2023*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Coppock & Green (2016). "Is Voting Habit Forming? New Evidence from Experiments and Regression Discontinuities". *American Journal of Political Science* 60(4): 1044–1062.
- Cox, M. (2003). "When Trust Matters: Explaining Differences in Voter Turnout". *Journal of Common Market Studies*. 41(4): 757–770.
- Cravens, M.D. (2020). "Measuring the strength of voter turnout habits". *Electoral Studies*. 64.
- Cronert, A. & Österman M. (2023). "Köer och valdeltagande i de allmänna valen 2022". *Statsvetenskaplig tidskrift*. 125(4).
- Cruz, J.N. (2023). "A fuzzy-set qualitative comparative analysis of how corruption, education, inequality and trust in parliament affect voter-turnout". *Crime Law and Social Change*.
- Cutts, D., Fieldhouse, E. & John, P. (2009). "Is Voting Habit Forming? The Longitudinal Impact of a GOTV Campaign in the UK". *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*. 19(3): 251–263.
- Forte (2022). *Ungas organisering och politiska deltagande. En kunskapsöversikt*.
- Gerber, A.S., Huber, G.A. & Doherty, D. m.fl. (2016). "Why People Vote: Estimating the Social Returns to Voting". *British Journal of Political Science* 46(2): 241–264.
- MUCF (2021). *Fokus 21. Vilja att förändra*. Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.
- MUCF (2020). *Ungas röst – En studie om ungdomars valdeltagande 2018 och deras egna tankar om att delta i val*. Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.
- Prop. 2013/14:191. *Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande*.

Putnam R., Leonardi R. & Nonetti R. (1994). *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton University Press.

Putnam, R. (2000). *Bowling alone: the collapse and revival of American community*. New York: Simon & Schuster.

SCB (2023a). Delat deltagande. *En studie av integration och segregation baserat på valdeltagande i 2022 års allmänna val*. Demokratistatistik 2023:2. Solna: Statistiska centralbyrån.

SCB (2023b). Könsfördelningen i politiken mest ojämn bland unga och äldre. Nominerade och valda kandidater, 2022. <https://www.SCB.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/demokrati/allmanna-val/allmanna-val-nominerade-och-valda/pong/statistiknyhet/nominerade-och-valda-kandidater-2022/> Hämtad 17-01-2024.

SCB (2016). *Demokratis representanter – en studie av representativitet, delaktighet och syn på uppdraget*. Demokratistatistik, rapport 23. Solna: Statistiska centralbyrån.

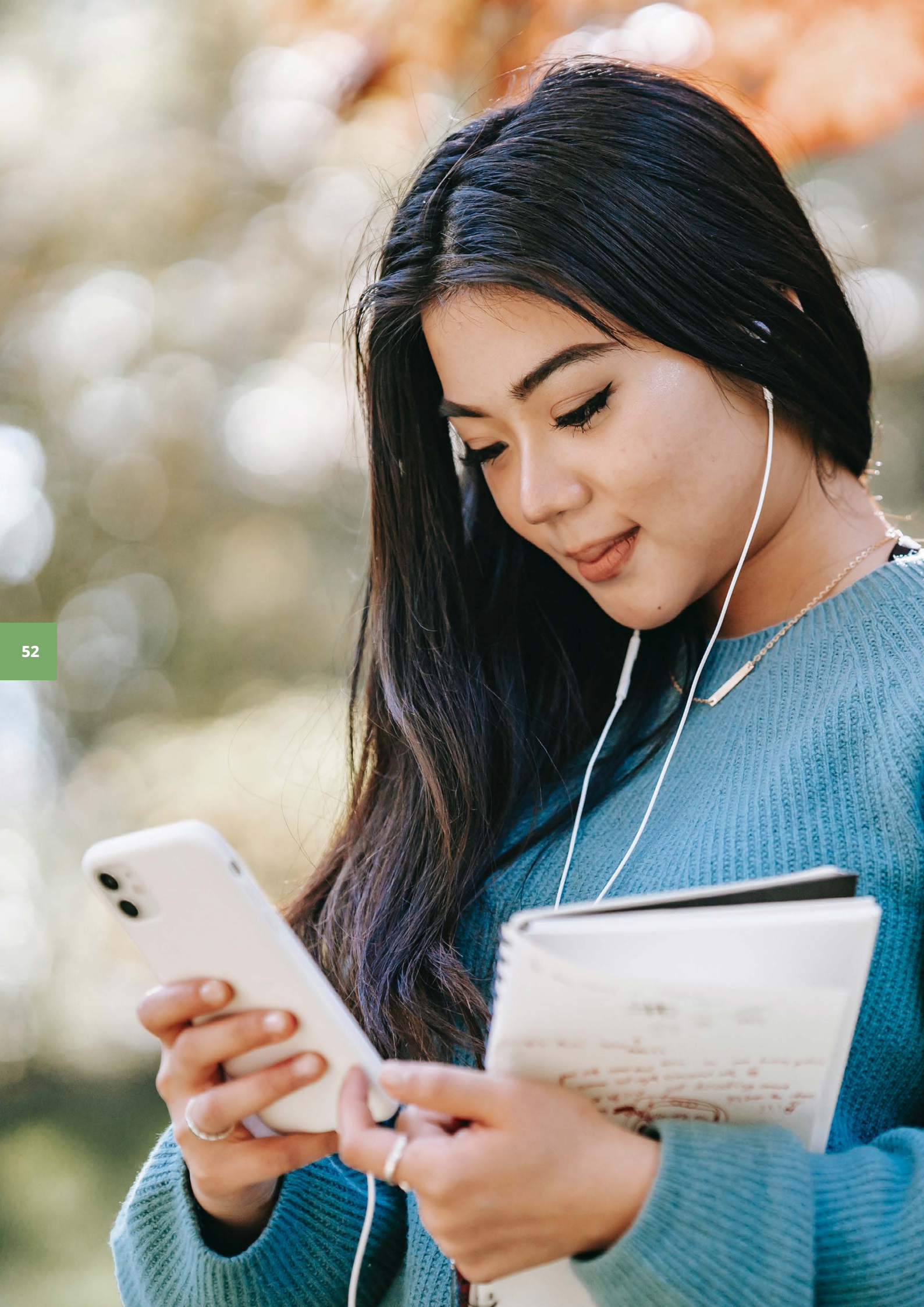
Sipinen, J. (2021). *Recruitment of Immigrant-origin Candidates in Finnish Municipal Elections*. Avhandling. Tampere University.

Verba, S. & Nie, N.H. (1972). *Participation in America. Political Democracy and Social Equality*. New York: Harper and Row.

Verba, S., Schlozman K.L. & Brady, H.E. (1995). *Voice and Equality: Civic Voluntarism in American Politics*. Cambridge: Harvard University Press.

Öhrvall, R. (2018). *Growing into Voting. Election Turnout among Young People and Habit Formation*. Avhandling. Linköpings universitet.

Bilaga 1

Nationella ungdomsenkäten

Den nationella ungdomsenkäten är en återkommande enkätundersökning som har gått ut till unga i åldersgruppen 16–25 år ungefär vart tredje år sedan 2004. Totalt har undersökningen genomförts vid sju tillfällen (se tabell B.1). Enkäten har vid samtliga undersökningstillfällen skickats till ett slumpmässigt urval av unga i åldrarna 16–25 år. Urvalsstorleken har varierat mellan 4 500 och 6 000 i de sex första undersökningssomgångarna. År 2021 ökades urvalet till 12 000 personer. Svarsfrekvensen har varierat mellan 43 och 65 procent. År 2021 var svarsfrekvensen för undersökningen 50 procent. Resultaten från undersökningen är generaliserbara till gruppen unga i stort.

Tabell B.1 Antal personer i urval samt svarsfrekvens, nationella ungdomsenkäten, 2004–2021

	2004	2006*	2008**	2012	2015	2018	2021
Ålder	16–25	16–25	16–25	16–25	16–25	16–25	16–25
Antal i urvalet	5 000	6 000	6 000	4 500	5 000	5 000	12 000
Antal svarande	3 240	2 867	2 951	2 251	2 169	2 306	5 997
Svarsfrekvens netto (procent)	65	48	49	50	43	46	50

Kommentar: * Undersökningen genomfördes november 2006 till januari 2007.
** Undersökningen genomfördes november 2008 till maj 2009.

I rapporten kommer flera indikatorer inom områdena inflytande och representation samt kultur och fritid från den nationella ungdomsenkäten. Enkäten ligger också till grund för samtliga resultat i rapportens andra del, om ungas tillgång till fritidsaktiviteter.

Ett problem alla typer av enkätundersökningar är svarsbortfall i det representativa urvalet. Bortfallet blir särskilt problematiskt om det är ojämnt fördelat mellan olika grupper av unga. Skevhet i bortfallet gör att resultaten från de statistiska skattningarna riskerar att bli missvisande och inte återspeglar gruppen unga på ett korrekt sätt. Bortfallet bland enkätsvaren är större bland killar än tjejer och i åldrarna 20–25 år. Alla resultat har genomgående viktats utifrån juridiskt kön (kvinna eller man) och ålder (16–18 år, 19–21 år och 22–25 år).

Ett annat problem med enkätundersökningar generellt är olika typer av missvisande svar. Med detta menas att personer av någon anledning svarat på ett sätt som inte speglar verkligheten. Missvisande svar behöver nödvändigtvis inte påverka resultaten nämnvärt, men riskerar att göra det. Framför allt blir resultat mer känsliga för mindre grupper och frågor där det handlar om att mäta väldigt låga (eller väldigt höga) andelar. För att säkerställa att enkäten är tillförlitlig genomför MUCF en kontroll av datakvaliteten. Det görs genom en systematisk kontroll där svarande med svarsmönster som kraftigt avviker från vad som kan förväntas plockas bort från resultaten. Det kan till exempel handla om att en person genomfört enkäten på orimligt kort tid eller att personen varit inkonsekvent i hur hen svarat på kombinationer av frågor med en mycket hög grad av samvariation. Det är 281 svarande av 5 997 totalt som har plockats bort från enkäten till följd av denna systematiska kontroll.

Bilaga 2

Frågor i nationella ungdomsenkäten

FRÅGA 13. Är du medlem i någon/några av följande sorters föreningar?

Svarsalternativ: Nej, jag är inte medlem; Ja, jag är medlem men har inget förtroendeuppdrag; Ja, jag är medlem och har förtroendeuppdrag; Nej, jag är inte medlem men deltar som ex. tränare, ledare, volontär, förtroendevald etc.

- Förening för miljö/djur/klimat etc.
- Politiskt parti/ungdomsförbund
- Förening/organisation för övriga samhällsfrågor

FRÅGA 44. Hur intresserad är du av följande?

Svarsalternativ: Mycket intresserad; Ganska intresserad; Inte särskilt intresserad; Inte alls intresserad.

- Politik
- Samhällsfrågor
- Vad som händer i andra länder

FRÅGA 45. Under de senaste 12 månaderna, har du gjort något av följande?

Svarsalternativ: Det har jag gjort; Det har jag inte gjort men kan tänka mig att göra; Det skulle jag aldrig göra.

- Stöttat en åsikt i en samhällsfråga genom att skriva på en namninsamling
- Stöttat en åsikt i en samhällsfråga på internet/sociala medier (t.ex. ”gilla”)
- Skrivit en insändare
- Burit märken/symboler som uttrycker en åsikt
- Deltagit i bojkotter/köpstrejker
- Deltagit i lagliga demonstrationer/aktioner
- Varit medlem i ett politiskt parti/ungdomsförbund
- Chattat/debatterat/kommenterat politik på internet/sociala medier
- Köpt vissa produkter
- Varit medlem i organisation som jobbar för en speciell samhällsfråga
- Gett pengar till organisation som jobbar för en speciell samhällsfråga
- Deltagit i politiskt möte
- Tagit kontakt med någon politiker
- Tagit kontakt med en tjänsteman för att föra fram en politisk åsikt

FRÅGA 46. Hur stora möjligheter tycker du att du själv har att föra fram dina åsikter till dom som bestämmer i kommunen?

Svarsalternativ: Mycket små möjligheter/inga möjligheter alls; Ganska små möjligheter; Ganska stora möjligheter; Mycket stora möjligheter; Vet inte.

FRÅGA 47. Vill du vara med och påverka i frågor som rör den kommun där du bor?

Svarsalternativ: Ja; Nej.

FRÅGA 48. Varför vill du inte vara med och påverka?

Besvaras endast vid "Nej" på fråga 47.

- Jag kan för lite om hur jag ska göra
- Jag är inte tillräckligt intresserad
- Jag har inte tid
- Jag tror inte att det spelar någon roll, de som bestämmer lyssnar nog inte i alla fall
- Jag är på väg att flytta från kommunen
- Annat

FRÅGA 49. Om du vill påverka något i din kommun, vart vänder du dig då?

- Personlig kontakt, någon jag känner
- Politiskt parti eller politiskt ungdomsförbund
- Förening eller organisation
- Tidning, TV, radio
- Sociala medier
- Tjänstemän eller politiker
- Någon organiserad ungdomsgrupp som jobbar med inflytande (t.ex. ungdomsråd eller ungdomsfullmäktige)
- Annat
- Vet inte

FRÅGA 51. I hur stor utsträckning upplever du att du är inkluderad i följande? Med inkludering menar vi att du har möjlighet att delta i olika aktiviteter och påverka i frågor och beslut som berör dig.

Svarsalternativ: I mycket stor utsträckning; I ganska stor utsträckning; I ganska liten utsträckning; I mycket liten utsträckning.

- Kommunen där du bor

FRÅGA 52. Om du tänker på människor i allmänhet, hur mycket håller du med om följande påståenden?

Svarsalternativ: Stämmer inte alls; Stämmer inte så bra; Stämmer ganska bra; Stämmer mycket bra.

- De flesta människor går att lita på
- De flesta människor är rättvisa och försöker inte utnyttja en

FRÅGA 53. Hur bra stämmer följande påståenden?

Svarsalternativ: Stämmer inte alls; Stämmer inte så bra; Stämmer ganska bra; Stämmer mycket bra

- Det finns stora möjligheter för vanliga människor att föra fram sina åsikter till dom som bestämmer i samhället
- De som bestämmer i samhället lyssnar på och bryr sig om människors förslag och åsikter
- Det finns stora möjligheter att delta i politiska beslut som tas i samhället
- Jag känner att jag behövs i det svenska samhället
- Jag känner mig delaktig i det svenska samhället
- Jag känner mig hemma i Sverige

HÄR VÄXER KUNSKAP FRAM

På Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor är ungas villkor och civilsamhällets förutsättningar i fokus. Här växer kunskap fram som beslutsfattare använder när de prioriterar insatser för unga och för civilsamhället. Vi sprider kunskapen i mötet med människor, på såväl nationell som europeisk nivå. Vi fördelar också statsbidrag som ger små och stora organisationer möjlighet att genomföra sin verksamhet. Det ger också unga möjlighet att arbeta som volontär, studera eller praktisera i ett annat europeiskt land.

